

Associatie Katholieke Universiteit Leuven

Project SOWEDO
Oriëntatie van Sociaal Werk op Duurzame
Ontwikkeling
Groeneweg 151, 3001 Heverlee
jef.peeters@khleuven.be

Project SOWEDO

Bijgewerkte literatuurlijst 2011v

Literatuur

Deze lijst is gebaseerd op de literatuurlijst van het rapport van het project SOWEDO (Peeters & Bevers 2009), maar werd de daarna steeds verder aangevuld.

Om een oriëntatie te vergemakkelijken is dit literatuuroverzicht ingedeeld in zes secties. Een beperkt aantal referenties werd daarbij meer dan éénmaal opgenomen.

1. Ecologische crisis, ecofilosofie en duurzame ontwikkeling
2. Sociaal werk
3. Sociaal werk: de ecologische systeembenadering
4. Sociaal werk, ecologie en duurzame ontwikkeling
5. Ecologische rechtvaardigheid
6. Duurzame ontwikkeling, educatie en onderwijs

Voor alle duidelijkheid: teksten die betrekking hebben op de klassieke benadering van de ecologische systeemtheorie in het sociaal werk werden bijeengebracht in sectie 3, terwijl teksten uit de eco-kritische benadering in sectie 4 te vinden zijn.

1. Ecologische crisis, ecofilosofie en duurzame ontwikkeling

Achterhuis, H. (1988), *Het rijk van de schaarste*, Baarn: Ambo.

Aked, J., Marks, N., Cordon, C., Thompson, S. (2008), *Five ways to well-being: the evidence*, new economics foundation, London. Beschikbaar:

http://www.neweconomics.org/sites/neweconomics.org/files/Five_Ways_to_Well-being_Evidence_1.pdf

Aked, J., Michaelson, J., Steuer, N. (2010), *Good Foundations: towards a low carbon, high well-being built environment*, new economics foundation, London. Beschikbaar:

http://www.neweconomics.org/sites/neweconomics.org/files/Good_Foundations.pdf

Assadourian, E. (ed.) (2010), *State of the World 2010: Transforming Cultures from Consumerism to Sustainability*, Worldwatch Institute, London: Earthscan

Assadourian, E. (2010), 'The rise and fall of consumer cultures', in: id. (red.), *State of the World 2010: Transforming Cultures from Consumerism to Sustainability*, Worldwatch Institute, London: Earthscan, 3-20.

Bachus, K. (2009), 'Duurzame ontwikkeling: concept en beleid', in: LONDO, *Duurzame ontwikkeling. Een multidisciplinaire visie*, Leuven: Acco, 15-35.

Baker, S. (2006), *Sustainable Development*, London: Routledge.

Baker, S., M. Kousis, D. Richardson & S. Young (eds.) (1997), *The Politics of Sustainable Development: Theory, Policy and Practice within the European Union*, London: Routledge.

Bambust, F., e.a. (2009), *Designing Change. Social Marketing voor duurzaamheidstransities*, Brussel: Uitgeverij Change Designers.

Beck, U. (1986), *Risikogesellschaft. Auf dem Weg eine andere Moderne*, Frankfurt am Main: Suhrkamp.

Bergh, van de N. & S.Koers (2004), *Praktisch idealisme. Handboek voor de beginnende wereldverbeteraar* (3de druk), Amsterdam: Podium.

Bienstman, M. (2010), 'Tijd voor een andere munt. Over het potentieel van een elektronische gemeenschapsmunt voor diensten', *Oikos*, nr. 52, 14-19.

Bleys, B. (2009), *Beyond GDP: The Index of Sustainable Economic Welfare* [Diss. Doct.], Vrije Universiteit Brussel.

Bleys, B. (2010), 'Voorbij het bbp: hoe vooruitgang meten? Alternatieve indicatoren voor welzijn, welvaart en duurzaamheid', *Oikos*, nr.53, 66-75.

- Bode, B. & E. Vervliet (eds.) (2001), *Duurzame ontwikkeling. Verbeter de wereld, begin bij de aarde*, NoordZuid Cahier, jg.26/4, Brussel: Wereldwijd Mediahuis.
- Bogaert, D. (2004), *Natuurbeleid in Vlaanderen. Natuurontwikkeling en draagvlak als vernieuwingen?* [Diss. Doct. K.U.Nijmegen], Instituut voor Natuurbehoud, Brussel.
- Bral, L. e.a. (2009), *Stadsmonitor 2008. Een monitor voor leefbare en duurzame steden*, Agentschap voor Binnenlands Bestuur, Vlaamse Overheid, Brussel.
- Braun, W. (2002), 'The System Archetypes', in: *The Systems Modeling Workbook*. [beschikbaar: http://wwwu.uni-klu.ac.at/gossimit/pap/sd/wb_sysarch.pdf]
- Bremans, M. (2009), *Ecologica. Consequent ecologisch ondernemen*, Lannoo, Tielt.
- Brown, L. (2008), *Plan B3.0. Mobilizing Society to Save Civilization*, Norton & Company.
- Calder, J.S. (2008), 'Mobilizing Human Energy', in: *2008 State of the World: Innovations for a Sustainable Economy*, Worldwatch Institute, London: Earthscan, 166-179.
- Carson, R. (1962), *Silent Spring*. Greenwich, Connecticut: Fawcett Publications.
- Cavagnaro, E. & F. Bosker (eds.) (2007), *Services and sustainability. A travellers' guide*, Leeuwarden: CHN University Netherlands.
- Chatterton, P. & Cutler, A. (2008), *The Rocky Road to a Real Transition: the transition towns movement and what it means for social change*. [Beschikbaar: www.trapese.org]
- Clover C. (2005), *Leeg, hoe overbeveiliging ons dagelijks leven verandert*, Atlas uitgeverij.
- Coote, A., Franklin, J., Simms, A. (2010), *21 hours. Why a shorter working week can help us all to flourish in the 21st century*, the new economics foundation, London.
- Daly, H. (1999). *Uneconomic growth: in theory, in fact, in history, and in relation to globalization*. Clemens lecture, October 25, Saint John's University, Collegeville, Minnesota. Retrieved on 13-6-2011 from <http://www.csbsju.edu/Documents/Clemens%20Lecture/lecture/Book99.pdf>
- Daly, H. (2008). *Ecological economics and sustainable development. Selected essays of Herman Daly*. Cheltenham: Edward Elgar.
- Dean, M. (1999), *Governmentality, Power and Rule in Modern Society*, Sage, London.
- De Bruyn, T. & K. Bachus (2003), 'Het draagvlak voor duurzame ontwikkeling in België: Verdieping, geen verbreding', in: P. Develtere, *Het draagvlak voor duurzame ontwikkeling. Wat het is en zou kunnen zijn*, Antwerpen: De Boeck, 75-100.
- De Jonge W., B. Mazijn & J. Van Assche (2000), 'Milieugebruiksruimte: operationalisering van een vaag concept', in: B. Mazijn (ed.), *Duurzame ontwikkeling meervoudig bekeken*, Gent: Academia Press, 1-67.
- Department for Environment, Food and Rural Affairs (DEFRA) (2008), *A framework for pro-environmental behaviours*, Report, London, jan. 2008. <http://www.defra.gov.uk/evidence/social/behaviour/pdf/behaviours-jan08-report.pdf>
- DeFilippis, J. (2004), *Unmaking Goliath: community control in the face of global capital*, Routledge, London.
- DeFilippis, J., Fisher, R., Shragge, E. (2006), 'Neither Romance Nor Regulation: Re-evaluating Community', *International Journal of Urban and Regional Research*, 30(3), 673-689.
- Develtere, P. (Red.) (2003), *Het draagvlak voor duurzame ontwikkeling. Wat het is en zou kunnen zijn*, Antwerpen: De Boeck.
- De Waal, F. (2007), *Primates and Philosophers, How Morality Evolved*, Princeton University Press, New Jersey.
- De Walsche, A. (2007), 'De ecologie van de armen. De ecologisch-economische benadering van Joan Martinez-Alier', *Oikos*, nr.41, 26-35.
- De Walsche, A. (2010), 'Elinor Ostrom: Een nobelprijs voor groepswerk of Economie als relatie, een nieuw paradigma voor de toekomst', *Oikos*, nr.53,
- Dobkowski, M.N., & I. Walliman (2002), *On the Edge of Scarcity. Environment, Resources, Population, Sustainability, and Conflict*, New York: Syracuse University Press.

- Dobson, A. (2003), *Citizenship and the environment*, University Press, Oxford.
- Dresner, S. (2008), *The Principles of Sustainability*, 2nd ed, London: Earthscan.
- Dubbink, W. (1999), *Duurzaamheid als patstelling. Over de onvriendelijke betrekkingen tussen openbaar bestuur, markt en civilsociety*, Delft: Eburon.
- Elkington, J. (1998), *Cannibals with forks. The triple bottom line of 21st century business*, New Society Publishers, Gabriola Island BC, Canada.
- Elliott, J.A. (2006), *An Introduction to Sustainable Development*, London/New York: Routledge.
- European Commission (2002). *The World Summit on Sustainable Development. People, planet, prosperity*. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities. (14-6-2011) http://ec.europa.eu/environment/wssd/documents/wssd_brochure.pdf
- Foxon, T., P. Pearson, Z. Makuch, M. Mata (2005), *Transforming policy processes to promote sustainable innovation: some guiding principles*. A Report for Policy-Makers, Imperial College London, march 2005.
- Gardner, G. & T. Prugh (2008), 'Seeding the Sustainable Economy', in: *2008 State of the World: Innovations for a Sustainable Economy*, Worldwatch Institute, London: Earthscan, 3-17.
- Geels, F. (2005), *Technological Transition and System Innovations. A Co-Evolutionary and Socio-Technical Analysis*, Edward Elgar Publishing, Cheltenham.
- Geldof, D. (1999), *Niet meer maar beter. Over zelfbeperking in de risicomaatschappij*, Leuven: Acco.
- Geldof, D. (2001), *Onthaasting. Op zoek naar tijd in een risicomaatschappij*, Antwerpen/Baarn: Houtekiet/De Prom.
- Geldof, D. (2007), *We consumeren ons kapot*, Houtekiet, Antwerpen.
- Goldsmith, E. e.a. (1972). A Blueprint for Survival. *The Ecologist*, 2(1).
- Gorz, A. (1993), 'Political Ecology: Expertocracy versus Selflimitation', *New Left Review*, nr.202, pp.55-67. (Ned.vert.: 'Politieke ecologie: expertocratie tegen zelfbeperking', *Oikos*, 4/1997, 9-22.) Beschikbaar: <http://www.oikos.be>
- Hails, C. (red.) (2008), *Living Planet Report 2008*, WWF/Zoological Society of London/Global Footprint Network, Gland.
- Hallowes, D. & Munnik, V. (2006), *Poisoned Spaces. Manufacturing wealth, producing poverty*, The groundWork Report 2006, groundwork, Pietermaritzburg, South Africa. <http://www.groundwork.org.za/Publications/groundWorkReport2006.pdf>
- Hamilton, C. (2010). *Requiem for a species: why we resist the truth about climate change*. London: Earthscan.
- Havenaar, J.M., J.G. Cwikel & E.J. Bromet (2002), *Toxic Turmoil: Psychological and Societal Consequences of Ecological Disasters*, New York: Kluwer Academic/Plenum Publishers.
- Heynssens, S. (2008), *Ideologie in het internationale milieubeleid. Een historische analyse*, Scriptie, Faculteit Letteren en Wijsbegeerte, Universiteit Gent.
- Hinrichs, C.(2003), 'The practice and politics of food system localisation', *Journal of Rural Studies*, 19, 33-45.
- Hodgson, J. & Hopkins, R. (2010), *Transition in action. Totnes and District 2030. An Energy Descent Action Plan*, Transition Town Totnes, Totnes.
- Holemans, D. (1999), *Ecologie en burgerschap. Pleidooi voor een nieuwe levensstijl*, Antwerpen: Stichting Leefmilieu/ Kapellen: Pelckmans.
- Holemans, D. (1999), *Ecologie en burgerschap. Pleidooi voor een nieuwe levensstijl*, Stichting Leefmilieu, Pelckmans, Kapellen.
- Holemans, D. (2001), 'Ecologisch burgerschap', *Oikos Xtra*, 77-120.
- Holemans, D. (2007), 'Vloeibaar engagement, waar grote verhalen en verbeelding vervangen zijn door individuele zoektocht en beeldcultuur', *Oikos*, nr. 39, 14-24.
- Holling, C.S. (2001), 'Understanding the Complexity of Economic, Ecological and Social Systems', *Ecosystems*, 4, 390-405.

- Homer-Dixon, T. (2006), *The Upside of Down: Catastrophe, Creativity and the Renewal of Civilisation*, Washington: First Island Press. Ned. vert.: (2009), *Ten onder te boven. Catastrofe, creativiteit en vernieuwing van de beschaving*, Utrecht: Jan van Arkel.
- Hopkins, R. (ed.) (2005), *An Energy Descent Action Plan, Kinsale 2021*, Kinsale Further Education College, Kinsale.
- Hopkins, R. (2009), *Het Transitie Handboek. Van olie-afhankelijkheid naar lokale veerkracht*, Jan van Arkel, Utrecht.
- Illich, I. (1977), *Grenzen aan de geneeskunde*, Het Wereldvenster, Baarn.
- Jackson, T. (2005), *Motivating Sustainable Consumption. A review of evidence on consumer behaviour and behavioural change*, SDRN, Surrey.
- Jackson, T. (2008), 'The Challenge of Sustainable Lifestyles', in: *2008 State of the World: Innovations for a Sustainable Economy*, Worldwatch Institute, London: Earthscan, 45-60.
- Jackson, T. (2009), *Prosperity without Growth? The transition to a sustainable economy*, Sustainable Development Commission, London. Beschikbaar: http://www.sd-commission.org.uk/publications/downloads/prosperity_without_growth_report.pdf
- Jackson, T. (2009), *Prosperity Without Growth: Economics for a Finite Planet*, London: Earthscan. Ned. vert.: *Welvaart zonder groei. Economie voor een eindige planeet*. Utrecht: Van Arkel. 2010.
- Jacobs, R. (1996), 'Natuur, geschiedenis en vrijheid. De sociale ecologie van Murray Bookchin', in: F. Janssens & U. Melle (eds.), *Voeten in de aarde. Radicale groene denkers*, Antwerpen: Hadewijch/ Utrecht: Jan van Arkel, 19-56.
- Jacques, A. & Walravens, H. (2009), 'Segmentatie-onderzoek duurzame attitude', in: Bambust, F. e.a., *Designing Change. Social marketing voor duurzaamheidstransities*, Change Designers, Brussel, 37-58.
- James, S. & Lahti, T. (2004), *The Natural Step for Communities: how cities and towns can change to sustainable practices*, Gabriola Island, Canada: New Society Publishers.
- Janssens, D. (2010). CATAPA, een nieuwe sociale en ecologische beweging. In J. Peeters (ed.). *Een veerkrachtige samenleving. Sociaal werk en duurzame ontwikkeling*. Berchem: EPO, 308-310.
- Janssens, F. & U. Melle (eds.) (1996), *Voeten in de aarde. Radicale groene denkers*, Antwerpen: Hadewijch/ Utrecht: Jan van Arkel.
- Jones, P.T. (2007), *Globaal ten Onder? Pleidooi voor een ecologische economie*, 2de herziene druk, Wetenschappelijke Raad van Attac Vlaanderen, i.s.m. Attac Nederland, VODO en Terra Reversa, Gent, info: <http://vl.attac.be> .
- Jones, P.T., V. De Meyere & E. Keytsman (2008), 'Bouwstenen voor een duurzaamheidstransitie', - 'Deel I: Het referentiekader', *Oikos*, nr.44, 1/2008, 12-29.
- 'Deel II: Onze voeding', *Oikos*, nr.45, 2/2008, 55-70.
- 'Deel III : Mobiliteit', *Oikos*, nr.46, 3/2008, 63-83.
- 'Deel IV: Reizen', *Oikos*, nr.47, 4/2008, 45-63.
- 'Deel V: Wonen en (ver)bouwen', *Oikos*, nr.49, 2/2009, 58-80.
- Jones, P.T., & De Meyere, V. (2009). *Terra Reversa. De transitie naar rechtvaardige duurzaamheid [The world upside-down. The transition towards just sustainability]*. Antwerpen: EPO/Utrecht: Jan van Arkel.
- Jones, P.T. & De Meyere, V. (2009a), 'Welvaart zonder groei?', *De gids op maatschappelijk gebied*, 100(9), 19-26.
- Jones, P.T. & R. Jacobs (2005), 'Duurzame ontwikkeling is een *contradictio in terminis*', *Streven*, nr.3, 195-207.
- Jones, P.T. & Jacobs, R. (2006). *Terra Incognita. Globalisering, ecologie en rechtvaardige duurzaamheid [An unknown world. Globalisation, ecology and just sustainability]*. Gent: Academia Press. (2de druk, met nieuw woord vooraf 2007)
- Jones, V. (2008), *The Green Collar Economy*, New York: Harper One.

Kenis, A. (2010). De transitie naar een duurzame samenleving: van management naar politiek. In J. Peeters (ed.). *Een veerkrachtige samenleving. Sociaal werk en duurzame ontwikkeling*. Berchem: EPO, 103-116.

Kenis, A. & E. Mathijs (2009), 'The Role of Citizenship in Transitions to Sustainability: The Emergence of Transition Towns in Flanders, Belgium', Paper presented at the *First European Conference on Sustainability Transitions*, 4-6 juni, Amsterdam.

Keytsman, E. & P.T. Jones (2007), *Het klimaatboek. Pleidooi voor een ecologische omslag*, Berchem: EPO.

Lafferty, W.M. (1995), 'The implementation of sustainable development in the European Union', in: J. Lovenduski & J. Stanyer (eds.), *Contemporary Political Studies I*, Belfast: Political Studies Association of the UK, 223-32.

Lemaire, T. (2002), *Met open zinnen. Natuur, landschap, aarde*, Amsterdam/ Ambo.

Lesage, D. (2007), 'Zalige, virtuele wereld. Hip milieubeleid versus ecologische duurzaamheid', *Oikos*, nr.40, 29-37.

Levy, C. (1996), *The process of institutionalising gender in policy and planning*, Working paper n° 74, UCL, London.

Lietaer, B. (2000), *Mysterium Geld. Emotionale Bedeutung und Wirkungsweise eines Tabus*, Riemann Verlag, München.

Lietaer, B. (2001), *Het geld van de toekomst. Een nieuwe visie op welzijn, werk en een humanere wereld*, Amsterdam: De Boekerij (The Future of Money: creating new wealth, work and a wiser world, Century). Beschikbaar:

http://www.lietaer.com/images/Lietaer_Het_geld_van_de_toekomst_origineel.pdf

Lietaer, B., R. Ulanowicz, S. Goerner (2009), 'Options for Managing a Systemic Bank Crisis', *Sapiens-journal Volume 2, number 1, March 2009*. Beschikbaar:

<http://sapiens.revues.org/index747.html>

http://www.lietaer.com/images/Sapiens_text_final.pdf

LONDO (Leuvens OnderzoeksNetwerk Duurzame Ontwikkeling) (2009), *Duurzame ontwikkeling. Een multidisciplinaire visie*, Leuven: Acco.

Malcorps, J. (2008), 'Cradle to cradle: een 'nieuwe' oude visie op economie en milieu', *Oikos*, 46, 3/2008, 56-62.

Mazijn, B. (ed.) (2000), *Duurzame ontwikkeling meervoudig bekeken*, Gent: Academia Press.

McDonough, W. & M. Braungart (2002), *Cradle to Cradle: Remaking the Way We Make Things*, New York: North Point Press. *Afval is Voedsel*, Heeswijck: Search Knowledge B.V., 2007.

McKenzie-Mohr, D. & Smith, W. (1999), *Fostering Sustainable Behavior: an introduction to community-based social marketing*, New Society Publishers, Canada.

Meadows, D.H. (2008), *Thinking in Systems. A Primer*, Earthscan, London.

Meadows, D.H., Meadows, D.L., Randers, J. & Behrens III, W.W. (1972). *Limits to Growth*. New York: Universe Books. Ned. vert.: *Rapport van de Club van Rome: De grenzen aan de groei*. Utrecht: Het Spectrum.

Meadows, D. H., Meadows, D.L., Randers, J. (1991). *Beyond the Limits. Confronting Global Collapse, Envisioning a Sustainable Future*. London: Earthscan Publications. Ned. vert.: *De grenzen voorbij. Een wereldwijde catastrofe of een duurzame wereld*. Utrecht: Het Spectrum, 1992).

Melle, U. (1996), 'Verscheidenheid, verbondenheid en zelfverwerkelijking. De filosofie en ecosofie van Arne Naess', in: F. Janssens & U. Melle (eds.), *Voeten in de aarde. Radicale groene denkers*, Antwerpen: Hadewijch/ Utrecht: Jan van Arkel, 171-226.

Melle, U. & Peeters, J. (1996), 'Inleiding. Hoe te leven op aarde', in: F. Janssens & U. Melle (eds.), *Voeten in de aarde. Radicale groene denkers*, Antwerpen: Hadewijch/ Utrecht: Jan van Arkel, 9-18.

Minaraad & SERV (2007), *Decreet Duurzame Ontwikkeling*, advies: Minaraad 13/12; SERV 14/12, nr. 2007/41.

- Monbiot, G. (2007), *Hitte. Hoe voorkomen we dat de planeet verbrandt?*, Utrecht: Jan van Arkel.
- Naess, A. (2002), *Life's philosophy. Reason and feeling in a deeper world*, The University of Georgia Press, Athens & London.
- Nelissen, N., J. van der Straaten & L. Klinkers (Eds.) (1997), *Classics in Environmental Studies. An Overview of Classic Texts in Environmental Studies*, Utrecht: International Books.
- Neuteleers, S. (2008), 'Milieuvluchtelingen: betekenis, verantwoordelijkheden en beleidsopties', *Oikos*, nr.46, 13-25.
- Newman, L. (2006), 'Change, uncertainty, and futures of sustainable development', *Futures*, 38, 633-637. On line [doi:10.1016/j.futures.2005.09.011].
- North, P. (2008), 'Localisation as a response to peak oil and climate change – a sympathetic critique'. [Beschikbaar: <http://transitionculture.org/2008/09/30/a-sympathetic-critique-of-localisation-by-peter-north>]
- Opschoor, J.B. (1995), 'Krapte aan milieugebruiksruimte', in: Opschoor, J.B. e.a., *Oefeningen in duurzaamheid. Perspectieven naar 2040*, Utrecht: van Arkel, 12-22.
- Ost, F. (1995), *La nature hors la loi: l'écologie à l'épreuve du droit*, La Découverte, Paris.
- Paredis, E. (2001a), 'Duurzame ontwikkeling: de ambities doorgelicht', *NoordZuid Cahier*, jg.26, nr.4, 33-46.
- Paredis, E. (2001b), 'Strategieën voor een duurzame samenleving', in: VODO (2001), *Draaiboek Lokale Agenda 21*, Brussel.
- Paredis, E. (2005), 'Heeft duurzame ontwikkeling nog zin? Over de moeilijke en politieke zoektocht naar mondiale rechtvaardigheid en leven binnen ecologische grenzen', achtergrondtekst voor de opleiding 'Groene filosofie en politiek', *Aardewerk*, Leuven 2/4/2005. Beschikbaar: <http://www.dhovlaanderen.be/index.php?gm=4G9JH56L3&lang=&view=46>
- Paredis, E. (2006), 'In dialoog met *Terra Incognita*, een voor Vlaanderen uniek boek', bespreking van: Jones, P.T. en R. Jacobs (2006), *Terra Incognita. Globalisering, ecologie en rechtvaardige duurzaamheid* (Gent: Academia Press), *Oikos*, nr.38, 3/2006, 62-66.
- Paredis, E. (2008), 'Transition management in Flanders, policy content, first results and surfacing tensions', onderzoekspaper voor het Steunpunt Duurzame Ontwikkeling, CDO/UGent, Gent. Beschikbaar: http://www.steunpuntdo.be/SDO_publicatie/steunpubl.htm
- Paredis, E. (2009), 'Socio-technische systeeminnovaties en transitie: van theoretische inzichten naar beleidsvertaling', onderzoeksrapport voor het Steunpunt Duurzame Ontwikkeling, CDO/UGent, Gent. Beschikbaar: http://www.steunpuntdo.be/SDO_publicatie/steunpubl.htm
- Paredis, E., Larosse, J., W. Tempst (2009), 'Transition management and the need for mature connections with EU and national innovation policies', Paper presented at the *First European Conference on Sustainability Transitions*, 4-6 June, Amsterdam.
- Paredis, E. & W. Weyns (2000), 'Einde van de logica van de stoel. Interview met Wolfgang Sachs', *Oikos*, nr. 12, 51-58. Beschikbaar: <http://www.oikos.be>
- Parkin, S. (2010). *The positive deviant. Sustainability leadership in a perverse world*. London: Earthscan.
- Pauwels, J. (2010). Zeven generaties ver: duurzame ontwikkeling en de kunst van het ver(der)-kijken. In J. Peeters (ed.). *Een veerkrachtige samenleving. Sociaal werk en duurzame ontwikkeling*. Berchem: EPO, 357-369.
- Pearce, A. & L. Walrath (comp.) (200?), 'Definitions of Sustainability from the Literature', Sustainable Facilities and Infrastructure Program, Georgia Tech Research Institute, Atlanta. Beschikbaar: <http://maven.gtri.gatech.edu/sfi/resources/pdf/definitions.pdf> (6/10/2008)
- Peeters, J. (1997), 'Duurzame ontwikkeling: contradicties en alternatieven', *Oikos*, jg.1, nr.3, 51-79. Beschikbaar: <http://www.oikos.be>
- Peeters, J. (1999), 'Duurzame ontwikkeling of duurzame levenswijze?', *Ethische perspectieven*, jg.9, nr.1, 16-28.

- Peeters, J. (2001), 'Over oneindige behoeften en duurzaamheid', *Zacht geritsel*, Vlaams Overleg Duurzame Ontwikkeling, april-mei-juni, p.3
- Peeters, J. (2001), 'Een interdisciplinaire benadering van duurzaamheid', bespreking van: B. Mazijn (ed.), *Duurzame ontwikkeling meervoudig bekeken*, Academia Press, Gent, 2000. *Oikos*, nr.17, 2/2001, 118-121.
- Peeters, J. (2005b), 'Spiritueel naturalisme als filosofie van de aarde. De positie van Ton Lemaire in het ecofilosofische debat', *Streven*, jg.72, nr.7, juli/augustus, 622-635.
- Peeters, J. (2007), 'Voorbij de ecologische onschuld', *Streven*, jg.74, nr.2, 153-157.
- Pezzey, J. (1989), *Economic Analysis of Sustainable Growth and Sustainable Development*, World Bank, Washington DC.
- Putnam, R. D. (2000), *Bowling Alone. The collapse and revival of American Community*, Simon & Schuster, New York.
- Ray, P.H., & S.R. Anderson (2000), *The Cultural Creatives: How 50 Million People Are Changing the World*, New York: Harmony Books, October. (<http://www.culturalcreatives.org>)
- Rakhorst, A-M. (2007), *Duurzaam ontwikkelen... een wereldkans*, Schiedam: Scriptum.
- Ringland, G. (2002), *Scenarios in Public Policy*, John Wiley & Sons, Chichester.
- Rockström, J. et al. (2009). Planetary boundaries: exploring the safe operating space for humanity. *Ecology and Society*, 14(2): 32. Retrieved on 6-6-2011 from <http://www.ecologyandsociety.org/vol14/iss2/art32/>
- Rodrigues, J. et al. (2005). Constraints on dematerialisation and allocation of natural capital along a sustainable growth path. *Ecological Economics*, 54, 382-396.
- Roome, N. (2008). Sustainability management: less waste, more profit!? Management education for sustainability: An agenda for reform. Presented at the 13th Annual Conference Network of International Business Schools (NIBS), 15 May 2008, KHLeuven, Belgium.
- Roorda, N. (2005), *Basisboek Duurzame ontwikkeling*, Houten: Wolters-Noordhoff.
- Roorda, N. (2007), *Werken aan duurzame ontwikkeling*, Houten: Wolters-Noordhoff.
- Roorda, N. (2008), *Ons huis planeet aarde*, Baarn: Tirion.
- Rose, N. (1999), *Powers of Freedom: Reframing Political Thought*. Cambridge University Press, Cambridge.
- Rotmans, J. (2003), *Transitiemanagement: sleutel voor een duurzame samenleving*, Assen: Van Gorcum.
- Rotmans, J. (2007), *Duurzaamheid: van onderstroom naar draaggolf*, Drift, Erasmus Universiteit Rotterdam. (http://www.drift.eur.nl/files/articles/boek_duurzaamheid.pdf)
- Rotmans, J., Loorbach, D., Van der Brugge, R. (2005), 'Transitiemanagement en duurzame ontwikkeling: co-evolutionaire sturing in het licht van complexiteit', *Beleidswetenschap*, 19(2), 3-23.
- Sachs, J. (2005), *Het einde van de armoede – hoe we dit doel binnen twintig jaar kunnen bereiken*, Rotterdam: Lemniscaat.
- Sachs, W. (ed.) (1992), *The Development Dictionary. A Guide to Knowledge as Power*, London: Zed Books.
- Sachs, W. (ed.) (1993), *Global Ecology. A New Arena of Political Conflict*, London: Zed Books.
- Sachs, W. (1993). Global ecology and the shadow of 'development'. In W. Sachs (ed.). *Global ecology. A new arena of political conflict*. London: Zed Books. 3-21.
- Sachs, W. (1996). Dynamics of development. *Resurgence*, 179, 22-24.
- Sachs, W. (1999), *Planet Dialectics. Explorations in Environment and Development*, London/New York: Zed Books.
- Sachs W., Loske R., Linz M. (1998), *Greening the North. A Post-Industrial Blueprint for Ecology and Equity*, London: Zed Books.
- Schreurs, J. (2010). *Living with less: prospects for sustainability*. Maastricht.

- Senge, P. e.a. (2008), *The Necessary Revolution. How Individuals and Organizations are working together to create a sustainable World*, Nicolas Brealey Publishing, London/Boston.
- Sessions, G. (ed.) (1995), *Deep Ecology for the 21st Century. Readings on the philosophy and practice of the new environmentalism*, Boston: Shambala.
- Shah, H. & Marks, N. (2004), *A well-being manifesto for a flourishing society*, New Economics Foundation, London. Beschikbaar: http://www.wellbeingmanifesto.net/uk_manifesto.pdf
- Shove, E. & Walker, G. (2007), 'Caution. Transitions ahead: politics, practice and sustainable transition management', *Environment and Planning A*, 39, 763-770.
- Simms, A. & J. Smith (eds.) (2008), *Do good lives have to cost the earth?*, London: Constable & Robinson.
- Sleurs, W. (2010). Inzicht verwerven in duurzaamheidsvraagstukken door systeemdenken. In J. Peeters (ed.). *Een veerkrachtige samenleving. Sociaal werk en duurzame ontwikkeling*. Berchem: EPO, 342-356.
- Sneddon, C., R.B. Howarth, R.B. Norgaard (2005), 'Sustainable development in a post-Brundtland world', *Ecological Economics*, 57/2, 253-268. On line [doi:10.1016/j.ecolecon.2005.04.013].
- Snyder, G. (1990), *The practice of the wild*, North Point Press, New York.
- Spaargaren, G. (2003), 'Sustainable consumption: a theoretical and environmental policy perspective', *Society & Natural Resources*, 16(8), 687-701.
- Spratt, S., J. Ryan-Collins, E. Eva Neitzert, A. Simms (2009), *The Great Transition*, New Economics Foundation, London. Beschikbaar (1-11-09): http://www.neweconomics.org/sites/neweconomics.org/files/The_Great_Transition_1.pdf
- Stevenson, G. & Keehn, B. (2006), *I will if you will. Towards sustainable consumption*, SDC/NCC, London.
- Swyngedouw, E. (2007), 'Impossible "Sustainability" and the Post-Political Condition', in: R. Krueger & D. Gibbs, *The Sustainable Development Paradox*, The Guilford Press, London.
- Thompson, S., S. Abdallah, N. Marks, A. Simms, V. Johnson (2007), *The European Happy Planet Index*, New Economics Foundation, London. Beschikbaar (30-10-09): http://www.neweconomics.org/sites/neweconomics.org/files/The_European_Happy_Planet_Index.pdf
- Abdallah, S., Thompson, S., Michaelson, J., Marks, N., & Steuer, N. (2009), *The Happy Planet Index 2.0. Why good lives don't have to cost the Earth*, New Economics Foundation, London. Beschikbaar (30-10-09): http://www.neweconomics.org/sites/neweconomics.org/files/The_Happy_Planet_Index_2.0_1.pdf
- Trainer, T. (2007), *Renewable Energy Cannot Sustain a Consumer Society*, Dordrecht: Springer.
- UK Government (2005), *Securing the Future, UK Sustainable Development Strategy*. Beschikbaar: <http://www.defra.gov.uk/sustainable/government/publications/uk-strategy/index.htm>
- United Nations (2002). *Report of the World Summit on Sustainable Development, Johannesburg*. South Africa, 26 August-4 September. New York. (12-6-2011) <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N02/636/93/PDF/N0263693.pdf?OpenElement>
- UNCED (Conferentie van de Verenigde Naties over Milieu en Ontwikkeling) (1992), *Verklaring van Rio de Janeiro inzake Milieu en Ontwikkeling*, Nederlandse vertaling door ministerie van VROM, Den Haag. Beschikbaar: http://www.plan.be/websites/ferado/pdf/rio_n.pdf
- Van de Klundert, B. (2008), *Verlangen goed te leven. Duurzame ontwikkeling tussen maakbaarheid, mondialisering en moraal*, Jan van Arkel, Utrecht.
- Van der Duin, P. e.a. (red.) (2004), *Vijfentwintig jaar later: de toekomstverkenningen van de WRR uit 1977 als leerproces*, University Press, Amsterdam.
- Vandermosten, G. (2010). Netwerken voor sociale duurzaamheid: een KaDO voor de toekomstige generaties. In J. Peeters (ed.). *Een veerkrachtige samenleving. Sociaal werk en duurzame ontwikkeling*. Berchem: EPO, 47-49.

- Van Hauwermeiren, S. (2008), *Betalen de armen de prijs van een slecht beleid? Biobrandstoffenbeleid, duurzame ontwikkeling en eerlijke handel*, MO*paper, nr.25.
- Van Hauwermeiren, S. (2009), 'Internationale handel in biobrandstoffen: wie draagt de ecologische en sociale kosten?', *Oikos*, nr.49, 2009/2, 15-29.
- Van Hootegem, G. (2008), *Anders organiseren & beter werken. Handboek sociale innovatie en verandermanagement*, Acco, Leuven.
- Van Humbeeck, P. & B. De Wel (2008), 'Een decreet voor duurzame ontwikkeling', *ARGUS milieumagazine*, jg.6/1, 22-25.
- Van Steertegem, M. (red.) (2009), *Milieuverkenning 2030*, Milieurapport Vlaanderen, VMM, Aalst.
- Verhoeven, A. (2008), *Duurzame ontwikkeling in lokaal beleid*, VVSG-Pockets Lokale Besturen, Brussel: Politeia.
- Vermeersch, E. (1988), *De ogen van de panda. Een milieufilosofisch essay*, Brugge: Marc Van de Wiele.
- Vlaamse Overheid (2008), *Decreet ter bevordering van duurzame ontwikkeling*, 18 juli. Belgisch Staatsblad, 27.08.2008.
- Vlaamse Regering (2006), 'Samen grenzen verleggen', Vlaamse Strategie Duurzame Ontwikkeling (fase 1), goedgekeurd 20/7/2006. Beschikbaar: http://www2.vlaanderen.be/duurzameontwikkeling/downloads/Vlaanderen/VSDO_fase1_def280906.pdf
- VODO (Vlaams Overleg Duurzame Ontwikkeling) (1999), *Op goede voet met de aarde, op eerlijke voet met het Zuiden. Hoe beperken we onze ecologische voetafdruk?*, Brussel.
- VODO (2008), *Duurzame Ontwikkeling voor dummy's*, Brussel. Beschikbaar: <http://sla21.be/ds/images/downloads/dummy.pdf>
- VODO (2008), *KaDO: Kader voor Duurzame Ontwikkeling*, Brussel. Beschikbaar: <http://www.vodo.be/images/stories/downloads/kado.pdf>
- Walker, B., Holling, C.S., Carpenter, S.R. & Kinzig, A. (2004). Resilience, adaptability and transformability in social-ecological systems. *Ecology and Society*, 9(2):5. Retrieved on 26-5-2011 from <http://www.ecologyandsociety.org/vol9/iss2/art5/>
- Walker, B. & Salt, D. (2006), *Resilience Thinking: sustaining ecosystems and people in a changing world*, Washington: Island Press.
- Wall, D. (2005), *Babylon and Beyond: the economics of the Anti-Capitalist, Anti-Globalist and Radical Green Movements*, Pluto, London.
- WCED (World Commission on Environment and Development) (1987), *Our Common Future*, Oxford: Oxford University Press. Vert.: *Onze aarde morgen*, Tiel: Lannoo, 1989. Beschikbaar: www.un-documents.net/wced-ocf.htm
- WGBU (1997), *World in transition. The research challenge*, Berlin.
- Wilkinson, R. & K. Pickett (2009), *The Spirit Level. Why more equal societies almost always do better*, London: Allan Lane – Penguin.
- Winter, D.D. & S.M. Kroger (2004), *The Psychology of Environmental Problems*, New Jersey, Lawrence Erlbaum Associates.
- Winter, M. (2003), 'Embeddedness, the new food economy and defensive localism', *Journal of Rural Studies*, 19, 23-32.
- World Wide Fund For Nature (WWF) (2010). *Living Planet Report 2010*. WWF, Gland, Switzerland.
- WWF (2008), *Living Planet Report 2008*. Beschikbaar: http://www.wwf.be/media/living_planet_report_890823.pdf

2. Sociaal Werk

- Achterhuis, H. (1980), *De markt van welzijn en geluk. Een kritiek van de andragogie*, Baarn: Ambo.
- Adams, R. (1996), *Social work and empowerment*, Practical Social Work/BASW, London: MacMillan Press.
- Addams, J. (1907), *Newer Ideals of Peace*, New York: Macmillan.
- Addams, J. (1910/1961), *Twenty Years at Hull House*, New York: MacMillan. Beschikbaar: <http://digital.library.upenn.edu/women/addams/hullhouse/hullhouse.html>
- Arnstein, S.R (1969), 'A Ladder of Citizen Participation', *Journal of the American Institute of Planners*, Vol.35, No.4, 216-224. Beschikbaar (1-10-09): <http://lithgow-schmidt.dk/sherry-arnstein/ladder-of-citizen-participation.html>
- Baart, A. (red.) (1996), *Sociale Interventie*, jg.5, 1996/3 (themanummer over normatieve professionaliteit).
- Baart, Andries (2001). *Een theorie van de presentie*. Utrecht, Lemma.
- Baart, Andries (2005). *Aandacht. Etudes in presentie*. Utrecht, Lemma.
- Baert, H. & Droogmans, A. (2010), *Bind-Kracht door basisschakelmethodek. Een opstap in armoedebestrijding*, Tiel: LannooCampus.
- Banks, S. (2004), *Ethics, Accountability and the Social Professions*, Basingstoke: Palgrave MacMillan.
- Bar-On, A. (2002), 'Restoring power to social work practice', *British Journal of Social Work*, 32, 997-1014.
- Beckett, C. & A.. Maynard (2005), *Values & Ethics in Social Work. An Introduction*, London: Sage.
- Boeck, T., P. McCullough & D. Ward (2001), 'Increasing social capital to combat social exclusion. The Social Action contribution', in: A-L. Matthies, K. Nähri, D. Ward (eds.), *The Ecosocial Approach in Social Work*, Jyväskylä: Sophi, 84-107.
- Bouverne-De Bie, M. & H. van Ewijk (red.) (2008), *Sociaal werk in Vlaanderen en Nederland: een begrippenkader*, Mechelen: Wolters Kluwer.
- Brodala, J. (2007), *Schuldbemiddeling in Vlaamse OCMW's vanuit een empowerend perspectief*, masterproef, KULeuven, fac. Sociale wetenschappen.
- Brodala, J. (2008), 'Empowerende schuldbemiddeling', *OCMWWisies*, nr.1, 61-65.
- Bryson, L. & Mowbray, M. (1981). Community: The spray-on solution. *Australian Journal of Social Issues*, 16(4), 255-267.
- Burdge, R. & Vanclay, F. (2006), 'Social Impact Assessment: A Contribution to the State of the Art Series', *Impact Assessment*, 14(1), 59-86.
- Chapin, R. (1995), 'Social policy development: The strengths perspective', *Social Work*, 40(4), 506-514.
- Cantillon, B., Marx, I., De Maesschalck, V. (2003), 'Het trilemma van de sociale zekerheid', *Over.werk: tijdschrift van het Steunpunt WSE / Steunpunt Werkgelegenheid, Arbeid en Vorming*, nr.3, 218-222.
- Chapin, R. (1995), 'Social policy development: The strengths perspective', *Social Work*, 40(4), 506-514.
- Cnaan, R.A. & Milofsky, C. (eds.) (2007), *Handbook of community movements and local organizations*, New York: Springer.
- Cooke, B. & Kothari, U. (2004), *Participation: the new tyranny?*, Zed Books, London.
- Corijn, E. (2002), 'Cultuur als zeggingschap, dan pas als participatie', *Oikos*, nr. 21, 21-31.
- Cox, E. (2007). The functional value of social capital. *Australian Journal of Social Issues*, 42(4), 503-512.

- Cramer, E. & Van Looveren, M. (2007), *Een insidersblik in de sociaal-artistische projecten: deelnemers aan het woord*, onderzoeksrapport, ULB & VUB, Brussel.
- Cruikshank, B. (1999). *The will to empower: Democratic citizens and other subject*. Ithaca, Ill.: Cornell University Press.
- Cyrulnik B. (2000), 'La résilience, ou le ressort intime', in Pourtois & Desmet (red.), *Relation familiale et résilience*, L'Harmattan, Paris, 95-111.
- Dalton, J.H., Elias, M.J. & Wandersman, A. (2007), *Community psychology: Linking individuals and communities* (2nd ed.), Belmont, CA: Thomson/Wadsworth.
- Davis, G.F., McAdam, D., Scott, W.R. & Zald, M.N. (eds.) (2005), *Social movements and organization theory*, New York: Cambridge University Press.
- Desmet, A., H. Baert, M. Bouverne-De Bie & L. Verbeke (eds.) (2008), *Handboek samenlevingsopbouw in Vlaanderen*, Brugge: Die Keure.
- De Vries, S. (2007), *Wat werkt? De kern en de kracht van het maatschappelijk werk*, SWP, Amsterdam.
- DiClemente, C.C. (2003), *Addiction and Change: how addictions develop and addicted people recover*, Guilford Press.
- Dominelli, L. (2004). *Social Work. Theory and Practice for a Changing Profession*. Cambridge: Polity Press.
- Dominelli, L. (2005), 'Community development across borders. Avoiding dangerous practices in a globalizing world', *International Social Work*, 47(6): 702-713.
- Dominelli, L. (2009). *Introducing Social Work*, Cambridge: Polity Press.
- Driessens, K., & Van Regenmortel, T. (2006). *Bind-Kracht in armoede: Leefwereld en hulpverlening [Empowerment and linking in poverty. Life world and social work intervention]*. Leuven: LannooCampus.
- DuBois, B. & K.K. Miley (2005). *Social Work. An Empowering Profession* (5th edition). Boston, Pearson.
- Equalproject: Labourforneighbour (2005-2007), Antwerpen:
 - *Naar een model van duurzame samenwerking. Basis- en randvoorwaarden van samenwerking tussen lokale overheid en derden.*
 - *Krachtgerichte activering van kansengroepen in een buurt.*
 Beschikbaar: <http://www.labourforneighbour.be>
- Fisher, R. & Shragge, E. (2000), 'Challenging Community Organizing: facing the 21st century', *Journal of Community Practice*, (8)3, 1-19.
- Fook, J. (2002), *Social Work: Critical Theory and Practice*, London: SAGE.
- Fraser, M., Richman, J., Galinsky, M. (1999), 'Risk, protection, and resilience: toward a conceptual framework for social work practice', *Social Work Research*, 23(3), 131-143.
- Freire, P. (1972), *Pedagogie van de onderdrukten*, Anthos, Baarn.
- Gray, M. (2011). Back to basics: A critique of the strengths perspective in social work. *Families in Society: The Journal of Contemporary Human Services*, 92(1), 5-11.
- Guo, W. & Tsui, M. (2010), 'From resilience to resistance: A reconstruction of the strengths perspective in social work practice', *International Social Work*, 53(2), 233-245.
- Gutierrez, L.M. (1994), 'Beyond coping: An empowerment perspective on stressful life events', *Journal of Sociology and Social Welfare*, 21, 201-219.
- Hare, I. (2004), 'Defining social work for the 21st century. The International Federation of Social Workers' revised definition of social work', *International Social Work*, 47(3): 407-424.
- Harris, J. (2004), 'Consumerism. Social development or social delimitation?', *International Social Work*, 47(4): 533-542.
- Hawkins, R. & Maurer, K. (2010). Bonding, Bridging and Linking: How Social Capital Operated in New Orleans following Hurricane Katrina. *Br J Soc Work*, 40(6): 1777-1793.

Heyndrickx e.a., (2005), *Meervoudig gekwetsten. Contextuele hulpverlening aan maatschappelijk kwetsbare mensen*, LannooCampus, Leuven.

IASSW (International Association of Schools of Social Work) en IFSW (International Federation of Social Workers),

- (2001). *International Definition of Social Work*

- (2004), 'Ethics in Social Work, Statement of Principles', approved at the General Meetings of the International Federation of Social Workers and the International Association of Schools of Social Work, Adelaide, Australia, October 2004.

Beschikbaar: <http://www.iassw-aiets.org>

Jacobs, G., R. Meij, H.Tenwolde & Y. Zomer (red.) (2008), *Goed werk. Verkenningen van normatieve professionalisering*, Amsterdam: SWP.

Jagt, L.J. (2008), *Van Richmond naar Reid. Bronnen en ontwikkelingen van taakgerichte hulpverlening in het maatschappelijk werk*, Houten: Bohn Stafleu van Loghum.

Jansen, T. (1999), *Sociaal leren, naar een actieve maatschappelijke participatie van deelnemers in het sociaal-cultureel werk*, NIZW, Utrecht.

Jansen, T. & Notredame, L. (2003), 'Samenlevingsopbouw en sociale politiek: ontwikkelingen en visies', in: H. Baert e.a., *Handboek samenlevingsopbouw in Vlaanderen*, Die Keure, Brugge, 123-145.

Jong, M. de & W. Dumoulin (2009), *Kader voor de Vlaamse opleidingen bachelor in het sociaal werk*, Project Baobap-plus. Cf. o.a.: www.artesis.be/sociaalwerk/start/competentiegerichtleren.htm

Jordan, B. (1977). Against the unitary approach to social work. *New Society*, 448-450.

Jordan, B. (2004). Emancipatory social work? Opportunity or oxymoron, *British Journal of Social Work*, 34:5-19.

Kunneman, Harry (1996). Van theemutscultuur naar walkman-ego. Contouren van postmoderne individualiteit. Amsterdam, Boom.

Kunneman, Harry (2007). 'Sociaal werk als laboratorium voor normatieve professionalisering.' *Ethische Perspectieven*, jaargang 17, nr 2, 92-107.

Lerner, M. (1979), 'Surplus powerlessness', *Social Policy*, 9(4), 18-27.

Levine, M., Perkins, D.D. & Perkins, D.V. (2005), *Principles of community psychology: Perspectives and applications*, New York: Oxford University Press.

Loeffler, D.N. e.a., (2004), 'Social capital for social work: Toward a definition and conceptual framework', *Social Development Issues*, 26(2/3):22-38 (Lombard, IL: Lyceum Books).

Maton, K.I. (2008), 'Empowering community settings: Agents of individual development, community betterment, and positive social change', *American Journal of Community Psychology*, 41, 4-21.

Mattaini, M.A., C.T. Lowery & C.H. Meyer (eds.) (2002), *Foundations of Social Work Practice: A Graduate Text*, Washington DC: NASW.

Miller, W.R. & Rollnick, S. (2002), *Motivational Interviewing: preparing people for change*, Guilford Press.

Mowbray, M. (2004). Beyond community capacity building: The effect of government on social capital. *Observatory PASCAL: Place Management, Social Capital and Learning Regions*. <http://www.obs-pascal.com/> Accessed 25-04-08.

Mowbray, M. (2009). Faking social capital: State intellectuals as spin-doctors. In G. Woolcock & Manderson, L. (eds). *Social capital and social justice: Critical Australian perspectives*. Darwin: Charles Darwin University Press.

Mowbray, M. (2009). What became of The Local State? Neo-liberalism, community development and local government. Paper presented at Community Development Journal International Symposium, *Community development in an age of uncertainty: Connections and fragmentations*, London, 3-5 September 2009

- Nähri, K. (2002), 'Transferable and negotiated knowledge. Constructing social work expertise for the future', *Journal of Social Work*, 2(3), 317-336.
- Nixon, J. (2001), 'Imagining ourselves into being: conversing with Hannah Arendt', *Pedagogy, Culture and Society*, 9(2), 221-236.
- Payne, M. (2005), *Modern Social Work Theory* (3th ed.), Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Payne, M. (2006), *What is Professional Social Work?*, 2nd ed., Bristol: The Polity Press.
- Pease, B. (2002), 'Rethinking empowerment: a postmodern reappraisal for emancipatory practice', *British Journal of Social Work*, 32, 135-147.
- Peeters, J. (2008). Empowerment: Een antwoord op het pleidooi voor verantwoordelijkheid [An answer to the plea for responsibility]. In J. Zeedijk & P. Van Bortel (eds). *Bedrogen door de elite? Kritische beschouwingen bij Theodore Dalrymple's cultuuranalyse [Betrayed by the elite? Critical reflections on Theodore Dalrymple's analysis of culture]*. Kapellen: Pelckmans, 72-82.
- Peterson, N. & Zimmerman, M. (2004), 'Beyond the individual: Toward a nomological network of organizational empowerment', *American Journal of Community Psychology*, 13(5), 569-579.
- Pozzuto, R., P. Dezendorf, M. Arnd-Caddigan (2006), 'Social Work and the Colonization of the Life-World', *Critical Social Work*, Vol. 7, No. 2.
<http://www.criticalsocialwork.com/units/socialwork/critical.nsf/982f0e5f06b5c9a285256d6e006cff78/0c5e863f2857d5f785257277002c3e44?OpenDocument>
- Prochaska, J., DiClemente, C., & Norcross, J. (1992), 'In search of how people change: applications to addictive behaviors', *American psychologist*, 47(9), 1102-1114.
- Rappaport, J. (1987), 'Terms of empowerment/ exemplars of prevention: Toward a theory of community psychology', *American Journal of Community Psychology*, 15(2), 121-144.
- Rappaport, J. & E. Seidman (eds.) (2000), *Handbook of community psychology*, New York: Plenum.
- Reamer, F.G. (2006), *Social Work Values and Ethics* (3th ed.), New York: Columbia University Press.
- Richmond, M. (1922/1971), *What is social case work*, New York: Arno Press & The New York Times.
- Rothfusz, J. (2008), *Ethiek in sociaal-agogische beroepen*, Amsterdam: Pearson Education.
- Saleebey, D. (ed.) (2009), *The strengths perspective in social work practice*, 5th ed., Boston: Pearson Education.
- Sannen, L., & Van Regenmortel, T. (2009), 'Lokaal sociaal beleid: de intenties onder de loep', *TerZake*, sept., 16-20.
- Shinn, M.B. & Yoshikawa, H. (eds.) (2008), *Toward positive youth development: Transforming schools and community programs*, New York: Oxford University Press.
- Shragge, E. (2003), *Activism and Social Change. Lessons for community and local organizing*, Broadview press, UK.
- Smaling, A. (2009), 'Participatief onderzoek: een overzicht', *Kwalon*, 14(1), 22-30.
- Smock, K. (2004), *Democracy in action: Community organizing and urban change*, New York: Columbia University Press.
- Specht, H. & M.E. Courtney (1994), *Unfaithful Angels. How Social Work has Abandoned its Mission*, New York: Free Press.
- Staechele, L. (2008), 'Citizenship and the problem of community', *Political Geography*, 27(1), 5-21.
- Steenssens, K., Demeyer, B., Van Regenmortel, T. (2009), *Conceptnota empowerment en activering in armoedesituaties*, HIVA, KULeuven.
- Steenssens, K. & T. Van Regenmortel (2007), *Empowerment Barometer. Procesevaluatie van empowerment in buurtgebonden activeringsprojecten*, Leuven: Katholieke Universiteit Leuven, Hoger instituut voor de arbeid. Beschikbaar: <http://www.labourforneighbour.be>

- Stirrat, R.L. (2004). Yet another 'magic bullet': the case of social capital. *Aquatic Resources, Culture and Development*, 1(1), 25-33. Retrieved on 20-6-2011 from <http://www.staff.ncl.ac.uk/david.harvey/AEF806/CritiqueOfSocialCapital&SLF.pdf>
- Tonkens E. (2008), *Mondige burgers, getemde professionals* (4de gewijzigde druk), Van Gennepe, Amsterdam.
- Tonkens, E. (2009), *Tussen onderschatten en overvragen. Actief burgerschap en activerende organisaties in de wijk*, Amsterdam: Sun.
- Tonkens, E., Ham, M., Uitermark, J. (red.) (2006), *Handboek moraliseren. Burgerschap en ongedeelde moraal*, Van Gennepe, Amsterdam.
- Tronto, J.C. (1993), *Moral Boundaries. A Political Argument for an Ethic of Care*, New York/London: Routledge.
- Turner, F.J. (ed.) (2002), *Social Work Practice. A Canadian Perspective* (2nd. ed.), Toronto: Prentice Hall.
- Van Beek, G. & Van Hootegem, G. (eds.) (2008), *Woorden wekken, voorbeelden strekken. Een dozijn lessen organisatieverandering in woord en beeld*, Acco, Leuven.
- Van den Berselaar, V. (2009), *Bestaansethiek. Normatieve professionalisering en de ethiek van identiteits-, levens- en zingevingsvragen*, Amsterdam: Uitgeverij SWP.
- Van Doorn, L. , Y. van Etten & M. Gademan (2008), *Outreached werken. Handboek voor werkers in de eerste lijn*, Bussum: Coutinho.
- Van Ewijk, H. (2009), 'Citizen-based social work', *International Social Work*, 52(2):167-179.
- Vanistendael, S. & Lecomte, J. (2000). *Le bonheur est toujours possible. Construire la résilience [Happiness is always possible. Building resilience]*. Paris : Bayard.
- Van Regenmortel, T. (2002). *Empowerment en maat zorg. Een krachtengerichte psychologische kijk op armoede [Empowerment and tailor made care. A strenghts oriented psychological view on poverty]*. Leuven: Acco.
- Van Regenmortel, T. (2004), *Empowerment in de praktijk van het OCMW*, HIVA, KULeuven.
- Van Regenmortel, T. (2008), *Zwanger van empowerment. Een uitdagend kader voor sociale inclusie en moderne zorg*, Fontys Hogeschool Sociale Studies, Eindhoven.
- Van Regenmortel, T. (2009a), 'Empowerment in de geestelijke gezondheidszorg', *Neuron*, 14(8), 309-314.
- Van Regenmortel, T. (2009b), 'Verbindingen herstellen tussen arm en rijk. Veerkracht en positieve basishouding', *SPES-Cahier: Spiritualiteit en Soberheid: Bruggen tussen vrijwillige en onvrijwillige armoede*, nr.11, 43-51.
- Van Regenmortel, T. e.a. (2006), *Zonder (t)huis. Sociale biografieën getoetst aan de institutionele en maatschappelijke realiteit*, HIVA & LannooCampus, Leuven.
- Van Regenmortel, T. & Peeters, J. (2010). Verbindend werken in de hulpverlening: Bouwsteen voor een veerkrachtige samenleving [Connecting people within social work interventions: Building block for a resilient society]. In J. Peeters (ed.). *Een veerkrachtige samenleving. Sociaal werk en duurzame ontwikkeling*. Berchem: EPO, 133-146.
- Vansevenant, K., Driessens, K., & Van Regenmortel, T. (2008). *Bind-Kracht in armoede: Krachtgerichte hulpverlening in dialoog [Empowerment and linking in poverty: Power oriented intervention in dialogue]*. Leuven: LannooCampus.
- Verheyen, W. (2006), 'Sociale impact analyse (SIA): meer dan een m.e.r.', *Toets: Vakblad voor effectrapportage*, 13(4), 24-27.
- Verkerk, Marian (red.) (1997). *Denken over zorg. Concepten en praktijken*. Utrecht, Elsevier/De Tijdstroom.
- Verzelen, W. (2005), *Sociaal Werk: In- en uitzichten*, Antwerpen/Apeldoorn: Garant.
- Vorstenbosch, J. (2005), *Zorg. Een filosofische analyse*, Amsterdam: Nieuwezijds.
- Vries, S. de (2007), *Wat werkt? De kern en de kracht van het maatschappelijk werk*, Amsterdam: SWP Publishers.

Webb, S.A. (2006), *Social Work in a Risk Society: Social and Political Perspectives*, New York: Palgrave Macmillan.

Zimmerman M. (2000), 'Empowerment theory: psychological, organizational and community levels of analysis', in: Rappaport & Seidman (eds), *Handbook of Community Psychology*, Kluwer Academic/Plenum Publishers, New York, 43-63.

3. Sociaal werk: de ecologische systeembenadering

- Allen-Meares, P., & Lane, B.A. (1987). Grounding social work practice in theory: Ecosystems. *Social Casework*, November, 515-521.
- Bronfenbrenner, U. (1979). *The ecology of human development: Experiments by nature and design*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Bronfenbrenner, U. (1986). Recent advances in research on the ecology of human development. In R.K. Silbereisen, Eyferth, K., & Rudinger, G. (eds). *Development as action in context: Problem behavior and normal youth development*. New York: Springer-Verlag. 287-309.
- Brower, A. M. (1988). Can the ecological model guide social work practice? *Social Service Review*, 62(3), 411-429.
- Cicchetti, D., & Valentino, K. (2006). An ecological-transactional perspective on child maltreatment: Failure of the average expectable environment and its influence on child development. In D. Cicchetti & Cohen, D.J. (eds). *Developmental psychopathology (vol. 3): Risk, disorder and adaptation*. Hoboken, NJ: John Wiley and Sons. 129-201.
- Germain, C.B. (1973). An ecological perspective in casework practice. *Social Casework*, 54, 323-330.
- Germain, C. (ed.). (1979). *Social work practice, people and environments: An ecological perspective*. New York: Columbia University Press.
- Germain, C. (1981). The ecological approach to people-environmental transactions. *Social Casework*, 62(6), 323-331.
- Germain, C. (1981). The physical environment and social work practice. In A.N. Maluccio (ed.). *Promoting competence in clients: A new/old approach to social work practice*. New York: Free Press. 103-124.
- Germain, C.B. (1991). *Human Behaviour in the Social Environment: An Ecological View*. New York: Cambridge University Press.
- Germain, C., & Gitterman, A. (1980). *The life model of social work practice*. New York: Columbia University Press.
- Germain, C. & A. Gitterman (1996), *The life model of social work practice: advances in theory and practice* (2nd edition), New York: Columbia University Press.
- Gilgun, J.F. (1999). An ecosystemic approach to assessment. In B.G. Compton & B. Galaway (eds.). *Social work processes (6th ed.)*. Chicago: Dorsey. 66-82.
- Gilgun, J.F. (1996). Human development and adversity in ecological perspective, Part 1: A Conceptual Framework. *Families in Society*, 77(7), 395-402
- Gilgun, J.F. (1996). Human development and adversity in ecological perspective, Part 2: Three patterns. *Families in Society*, 77, 459-576.
- Goldstein, H. (1973). *Social work practice: A unitary approach*. Columbia, South Carolina: University of South Carolina Press.
- Greif, G.L. & Lynch, A. (1983). The ecosystems perspective. In Meyer, C. (ed.). *Clinical social work in the ecosystems perspective*. New York: Columbia University Press.
- Grinnell, R. (1973). Environmental modification: Casework's concern or casework's neglect? *Social Service Review*, 47(2), 208-220.
- Herman, S. (2009), *Het ecogram. Sociale netwerken in kaart gebracht*, VVSG/Politeia, Brussel.
- Jack, G., & Jack, D. (2000). Ecological social work: The application of a systems model of development in context. In P. Stepney & Ford, D. (eds). *Social work models, methods and theories: A framework for practice*. Lyme Regis: Russell House. 93-104.
- Meyer, C. (ed.) (1983). *Clinical social work in the ecosystems perspective*. New York: Columbia University Press.
- Meyer, C. (1995). The ecosystems perspective. Implications for practice. In C. Meyer & M. Mattaini (eds.). *The foundations of social work practice*. Washington DC: NASW. 16-27.

- Mühlum, A., G. Olschowsky, H. Oppl, W.R. Wendt (1986), *Umwelt – Lebenswelt. Beiträge zu Theorie und Praxis ökosozialer Arbeit* (zonder verdere gegevens in Närhi en Matthies 2001).
- Pardeck, J.T. (1988). Social treatment through an ecological approach. *Clinical Social Work Journal*, 16(1), 92-104
- Richmond, M. (1922/1971), *What is social case work*, New York: Arno Press & The New York Times.
- Swaine, R.L. & Flax, N. (1986). The ecological perspective: Implications for practice, process and procedure. *Arete*, 11(1), 17-26.
- Wakefield, J. (1996a). Does social work need the eco-systems perspective? Part 1: Is the perspective clinically useful? *Social Service Review*, 70(2), 1-32
- Wakefield, J. (1996b). Does social work need the eco-systems perspective? Part 2: Does the perspective save social work from incoherence? *Social Service Review*, 70(2), 183-213.
- Wendt, W.R. (1982), *Ökologie und soziale Arbeit [Ecology and social work]*, Stuttgart: Enke.
- Wendt, W.R. (1990), *Ökosozial Denken und Handeln. Grundlagen und Anwendungen in der Sozialarbeit [Eco-social thinking and acting. Foundations and applications in social work]*, Freiburg im Breisgau: Lambertus.

4. Sociaal werk, ecologie en duurzame ontwikkeling

- Agoramoorthy, G. & Hsu, M.J. (2008), 'Reviving India's grassroots social work for sustainable development', *International Social Work*, 51(4): 544-555.
- Bartlett, M. (2003), 'Two Movements that have Shaped a Nation: A Course in the Convergence of Professional values and Environmental Struggles', *Critical Social Work*, Volume 4, No. 1, 108-129. Beschikbaar: <http://www.criticalsocialwork.com> .
- Berger, R. (1995), 'Habitat Destruction Syndrome', *Social Work*, 40(4) : 441-3.
- Berger, R. & J. Kelly (1993), 'Social Work and the Ecological Crisis', *Social Work*, 38(5): 521-6.
- Besthorn, F.H. (1997), *Reconceptualizing social work's person-in-environment perspective: Explorations in radical environmental thought*, Ph.D. dissertation, University of Kansas, Ann Arbor: UMI Microform 981157.
- Besthorn, F. H. (2002). 'Expanding spiritual diversity in social work: Perspectives on the greening of spirituality', *Currents: New Scholarship in the Human Services*, 1(1), 44-61. (<http://www.ecosocialwork.org/papers/expndSprlDivSocWork.pdf>)
- Besthorn, F. H. (Ed.) (2003). Special Issue on Social Work and Ecology. *Critical Social Work* 4(1). Retrieved from <http://www.uwindsor.ca/criticalsocialwork/2003-volume-4-no-1>
- Besthorn, F. H. (2003), 'Radical Ecologisms: Insights for Educating Social Workers in Ecological Activism and Social Justice', *Critical Social Work*, Volume 4, No. 1, 66-106. <http://www.criticalsocialwork.com> of <http://www.ecosocialwork.org/papers/rdenvirsocjst2.pdf>
- Besthorn, F. H. (2003), Natural Strengths and ecological alienation, considerations for family practice: Linking eco-spiritual helping and solution-focused brief therapy, Unpublished Manuscript, University of Northern Iowa, Cedar Falls, Iowa. <http://www.ecosocialwork.org/papers/natStrnghEcoAlintn.pdf>
- Besthorn, F. H. (2004), 'Globalized consumer culture: Its implications for social justice and practice teaching in social work', *Journal of Practice Teaching in Health and Social Work*, 5(3), 20-39. (<http://www.ecosocialwork.org/papers/consulcr.pdf>)
- Besthorn, F. H. (2004), 'Restorative justice and environmental restoration—twin pillars of a just global environmental policy: Hearing the voice of the victim', *Journal of Societal and Social Policy*, 3(2), 33-48. <http://www.ecosocialwork.org/papers/rstjst.pdf>
- Besthorn, F. H. (2004), 'The parable of the tribes: On anarchy, peace and spiritual transformation', *Spirituality and Social Work Forum*, 10(2), 1-6. <http://www.ecosocialwork.org/papers/partrbspr.pdf>
- Besthorn, F. H. (2007). 'Envoicing the world: social constructionism and essentialism in natural discourse – how social work fits it', in: S.L. Witkin & D. Saleebey (Eds.), *Social Work Dialogues: Transforming the canon in inquiry, practice and education*, Washington, DC: Council on Social Work Education, 167-202. <http://www.ecosocialwork.org/papers/enVoiceWrlsSocCons.pdf>
- Besthorn, F. H. & McMillen, D. P. (2002), 'The oppression of women and nature: Ecofeminism as a framework for a social justice oriented social work', *Families in Society: The Journal of Contemporary Human Services*, 83(3), 221-232. (<http://www.ecosocialwork.org/papers/ecofem007.pdf>)
- Besthorn, F. & Meyer, E. (2010). Environmentally displaced persons: Broadening social work's helping imperative. *Critical Social Work* 11(3), 123-138. Retrieved from <http://www.uwindsor.ca/criticalsocialwork/2010-volume-11-no-3>
- Besthorn, F. H. & Saleebey, D. (2003), 'Nature, genetics and the biophilia connection: Exploring linkages with social work values and practice', *Advances in Social Work*, 4(1), 1-18. <http://www.ecosocialwork.org/papers/bioph6.pdf>
- Brangwyn, B. & R. Hopkins (2009), *Basishandleiding Transition Towns. Hoe wordt je een transitiestad, dorp, streek gemeenschap of zelfs eiland?*, Utrecht: Jan van Arkel i.s.m. Transition Towns Nederland en Transitie Vlaanderen.

- Brodala, J. (2010). Door schulden geraakt. Duurzame budgethulpverlening in onze consumptiesamenleving. In J. Peeters (ed.). *Een veerkrachtige samenleving. Sociaal werk en duurzame ontwikkeling*. Berchem: EPO, 182-196.
- Carrilio, T.E. (2007), 'Utilizing a social work perspective to enhance sustainable development efforts in Loreto, Mexico', *International Social Work*, 50(4): 528-538.
- Ceustermans, S. (2010). ACW op zoek naar een geïntegreerde benadering van duurzame ontwikkeling. In J. Peeters (ed.). *Een veerkrachtige samenleving. Sociaal werk en duurzame ontwikkeling*. Berchem: EPO, 297-307.
- Clymans, M. (2010). Armen geven minister en parlement advies: energie als een afdwingbaar recht voor iedereen [Poor people give minister and parliament advice: Energy as an enforceable right for everyone]. In J. Peeters (ed.), *Een veerkrachtige samenleving. Sociaal werk en duurzame ontwikkeling*. Berchem: EPO, 147-150.
- Coates, J. (2000), 'Social Work and the Environment: A Progressive Step Forward', Global Alliance for a Deep Ecological Social Work. Available: <http://ecosocialwork.org/jcoates.html>
- Coates, J. (2002), 'From Modernism to Sustainability: New Roles for Social Work', Global Alliance for a Deep Ecological Social Work. Available: <http://ecosocialwork.org/jcoates2.html>
- Coates, J. (2003), *Ecology and Social Work. Toward a New Paradigm*, Halifax: Fernwood Publishing.
- Coates, J. (2003), 'Exploring the Roots of the Environmental Crisis: Opportunity for Social Transformation', *Critical Social Work*, Volume 4, No. 1. Beschikbaar: <http://www.criticalsocialwork.com/>
- Coates, J. (2004). From ecology to spirituality and social justice. *Currents: New Scholarship in the Human Services* 3(1). Retrieved from <http://fsw.ucalgary.ca/currents/>
- Coates, J. & Besthorn, F. H. (Eds.) (2010). Special Issue on Building Bridges and Crossing Boundaries: Dialogues in Professional Helping. *Critical Social Work* 11(3). Retrieved from <http://www.uwindsor.ca/criticalsocialwork/2010-volume-11-no-3>
- Coates, J. & Besthorn, F. (2010). Building Bridges and Crossing Boundaries: Dialogues in Professional Helping. [Introduction of special issue]. *Critical Social Work* 11(3), 2-7. Retrieved from <http://www.uwindsor.ca/criticalsocialwork/2010-volume-11-no-3>
- Coates, J., F. Besthorn, M. Rogge & M. Bartlett (2004), 'Social Work and ecological consciousness', presentatie, *Global Social Work Congress*, 2-5 oktober, Adelaide, Australië. Powerpoint beschikbaar op: <http://www.ecosocialwork.org/austr.htm> (26-9-09)
- Coates, J., Gray, M. & Hetherington, T. (2006). An 'ecospiritual' perspective: Finally a place for Indigenous approaches. *British Journal of Social Work*, 36(3), 381-399.
- De Bisschop, A., Van Bouchaute, B. & Janssens, D. (2011). Een dialoog over 'Een veerkrachtige samenleving'. *Oikos*, nr.58, 3/2011, 50-65.
- Debruyne, P. (2009), 'Duurzame ontwikkeling zoekt sociale rechtvaardigheid', *Alert*, jg.35, nr.1, 60-67.
- Debruyne, P. & Peeters, J. (2010), 'Concrete mensen op concrete plaatsen en de strijd voor ecologische rechtvaardigheid', in: J. Peeters (red.), *Een veerkrachtige samenleving. Sociaal werk en duurzame ontwikkeling*, Berchem: EPO, 197-207.
- Deklerck, J. (2005), 'Delinquentie en haar context bekeken vanuit een cyclisch model van 'integratie-desintegratie'', in: J. Deklerck & A. Depuydt, 'Re-ligare' als antwoord op 'delinquentie'. *Aanzet tot een ethische, contextuele en ecologische criminologie* [Diss. Doct.], KULeuven, Faculteit Rechtsgeleerdheid.
- Deklerck, J. (2005), 'Verbondenheid, kans tot existentieel leren in onderwijs en jeugdhulpverlening', in: L. Lacombe e.a., *Grenzen. Begripsvolle grenzen en grenzen aan begrip*, Kortrijk: Lemmens & Maes, 166-182.
- Deklerck, J. (2010). Wat de natuur ons leren kan: als duurzaam en existentieel samenvallen in herstel na delinquentie. In J. Peeters (ed.). *Een veerkrachtige samenleving. Sociaal werk en duurzame ontwikkeling*. Berchem: EPO, 223-235.

- Deklerck, J. & A. Depuydt (2001), 'Wat heeft de natuur met criminologie te maken? Verkenningen voor een ecocriminologie', *Interdisciplinair Wetenschappelijk Internettijdschrift Interaxis*, Themanummer 9, 'Milieu', jg.4, nr.10. (<http://interaxis.org/>)
- Deklerck, J. & A. Depuydt (2002), 'Tijd voor een ecocriminologie? Enkele krijtlijnen', *Panopticon*, 2002/4, 287-303.
- Deklerck, J. & A. Depuydt (2004), 'Verbondenheid als drijfveer', in: Federatie van Vlaamse Simileskringen, *Similes*, Leuven, april 2004/108, 3-6.
- Deklerck, J. & A. Depuydt (2005), '*Re-ligare*' als antwoord op 'de-linquentie'. *Aanzet tot een ethische, contextuele en ecologische criminologie*, Diss. doct. KULeuven, Faculteit Rechtsgeleerdheid, Afd. Strafrecht, Strafvordering en Criminologie.
- De Lannoy, V. (2007), 'Minder verbruiken = minder betalen. Kritische evaluatie van een project over rationeel energieverbruik in sociale woningen', *Socia-cahier*, nr. 9, 59-84.
- Depuydt, A., J. Deklerck, G. Deboutte (red.) (2001), 'Verbondenheid' als antwoord op 'de-link-wentie'. Preventie op een nieuw spoor, Leuven:Acco.
- De Walsche, A. (2011), 'Jef Peeters over een veerkrachtige samenleving. Over sociaal werk en transitie' [interview], *Oikos*, nr.56, 1/2011, 51-57.
- Dhont, R. (2008), 'Transition Town Totnes. Een verhaal van aanstekelijke sociaal-ecologische verandering in Engeland', *Oikos*, nr.45, 2/2008, 38-48.
- Dominelli, L. (2011). Climate change: social workers' roles and contributions to policy debates and interventions. *International Journal of Social Welfare*, 20(4), 430-438.
- Elsen, S. (ed.) (2011). *Ökosoziale Transformation: Solidarische Ökonomie und die Gestaltung des Gemeinwesens: Perspektiven und Ansätze von unten* [*Ecosocial transformation: Solidarity economy and the design of the community: Perspectives and approaches from below*]. Neu-Ulm, Germany: AG SPAK.
- Estes, R.J. (1993). Toward sustainable development: From theory to praxis. *Social Development Issues*, 15(3),1-29. Revised and reprinted in: N.J. Negli & R. Furman (Eds.) (2010). *Transnational Social Work Practice*. New York: Columbia University Press, 76-110.
- Fabry, T. (2006), 'Volkstuiniers op De Kloef', *TerZake Cahier*, december, 22-25.
- Fairbanks, R.P. II (2003), 'A Theoretical Primer on Space', *Critical Social Work*, Volume 4, No. 1. Beschikbaar: <http://www.criticalsocialwork.com/>
- Gamble, D.N. & Varnam S. (1999). International women doing development work define need skills for sustainable development. *Social Development Issues*, 21(1), 47-56.
- Gamble, D.N., & Hoff, M. D. (forthcoming). Sustainable community development. In M.O. Weil (Ed.). *Handbook of Community Practice (2nd ed.)*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Gehre, G. & Peeters, J. (2011), 'Sociaal-cultureel werk en duurzame ontwikkeling: what's in a name?', in F. Cockx, H. De Blende, G. Gehre, G. Van den Eeckhaut, G. Verschelden (red.), *Wissels. Handboek Sociaal-cultureel werken met volwassenen*, Gent-Brussel: Academia Press-Socius. 216-247.
- Hall, A. (1996), 'Social work or working for change? Action for grassroots sustainable development in Amazonia', *International Social Work*, Vol.39, 27-39.
- Hancock, T. (s.a.), *Social Sustainability. The "soft infrastructure" of a Healthy Community*. [Beschikbaar: http://newcity.ca/Pages/social_sustainability.html]
- Hautekeur, G. (2010). Samenlevingsopbouw timmert aan duurzame ontwikkeling [Community building for sustainable development]. In J. Peeters (ed.), *Een veerkrachtige samenleving. Sociaal werk en duurzame ontwikkeling*. Berchem: EPO, 243-255.
- Hawkins, C.A. (2010). Sustainability, human rights, and environmental justice: Critical connections for contemporary social work. *Critical Social Work* 11(3), 68-81. Retrieved from <http://www.uwindsor.ca/criticalsocialwork/2010-volume-11-no-3>
- Hoeven, N. van der, Wals, A., Blanken, H. (2007), *De akoestiek van sociaal leren: handreikingen voor de inrichting van sociale leerprocessen die bijdragen aan een duurzame wereld*, Utrecht : Programmabureau Leren voor Duurzame Ontwikkeling. Essay-reeks, 1-04.

http://www.senternovem.nl/mmfiles/webversie%20De%20Akoestiek%20van%20Sociaal%20Leven_tcm24-218485.pdf (12-05-09)

- Hoff, M.D. (1997). Social work, the environment and sustainable development. In M.C. Hokenstad & J. Midgley (Eds). *Issues in international social work: Global challenges for a new century* (27-44). Washington, DC: NASW Press.
- Hoff, M.D. & J.G. McNutt (eds.) (1994), *The Global Environmental Crisis. Implications for Social Welfare and Social Work*, Aldershot: Ashgate.
- Hoff, M.D. & R.J. Pollack (1993), 'Social Dimensions of the Environmental Crisis: Challenges for Social Work', *Social Work*, 38(2): 204-211.
- Hoff, M.D. & J.G. McNutt (comp.) (1998), 'Social Work Practice with Environmental Issues', overzichtstabel. Beschikbaar: <http://web.utk.edu/~merogge/POV/mrinterv.html>
- Holemans, D. (2010). Ecologisch burgerschap en het sociaalartistieke als nieuwe burgerschapspraktijk. In J. Peeters (ed.). *Een veerkrachtige samenleving. Sociaal werk en duurzame ontwikkeling*. Berchem: EPO, 208-219.
- Hopkins, R. (2009), *Het Transitiehandboek. Van olie-afhankelijkheid naar lokale veerkracht*, Utrecht: Jan van Arkel i.s.m. Transitie Vlaanderen & Transition Towns Nederland. Vert. van: *The Transition Handbook*, Green Books, 2008.
- Hulme, M. (2011). Meet the Humanities. *Nature Climate Change* 1 (4), 177-179.
- Informationsdienst Sozialarbeit (1981). *Alternativbewegung, Ökologie und Sozialarbeit [Alternative movement, ecology and social work]*. Offenbach: Verlag 2000.
- International Federation of Social Workers (IFSW) (2011). International policy statement on globalization and the environment. Retrieved on 23-6-2011 from <http://www.ifsw.org/en/p38000222.html>
- Keefe, T.W. (2003), 'The Bio-Psycho-Social-Spiritual Origins of Environmental Justice', *Critical Social Work*, Volume 4, No. 1, 1-17. Beschikbaar: <http://www.criticalsocialwork.com/>
- Kramer, J.M. & Johnson, C.D. (1996). Sustainable development and social development: Necessary partners for the future. *Journal of Sociology and Social Welfare*, 20(3), 75-91.
- Lack, E., & Gamble, D.N. (1998). Southeastern women's involvement in sustainable development efforts: Their roles and concerns. *Journal of Community Practice*, 5(1/2), 85-101.
- Lane, M. (1997), 'Community Work, Social Work: Green and Postmodern?', *British Journal of Social Work*, 27:319-341.
- Lefevre, J. (2010). Duurzaam organiseren: personeelswerk als sociale innovatie. In J. Peeters (ed.). *Een veerkrachtige samenleving. Sociaal werk en duurzame ontwikkeling*. Berchem: EPO, 284-296.
- Lichtblau, D. (2010). Learning from the Fields: Reflection on Experience in the Outdoors as Professional Development. *Critical Social Work* 11(3), 9-28. Retrieved from <http://www.uwindsor.ca/criticalsocialwork/2010-volume-11-no-3>
- Lievens, P. (2010). Lokaal Sociaal Beleid als hefboom voor een duurzaamheidstransitie? In J. Peeters (ed.), *Een veerkrachtige samenleving. Sociaal werk en duurzame ontwikkeling*. Berchem: EPO, 256-268.
- Lusk, M.W. & Hoff, M.D. (1995). Sustainable social development: A model for pragmatic social change. *Social Development Issues*, 16(3), 18-33.
- Lysack, M. (2010). Environmental Decline, Loss, and Biophilia: Fostering Commitment in Environmental Citizenship. *Critical Social Work* 11(3), 48-66. Retrieved from <http://www.uwindsor.ca/criticalsocialwork/2010-volume-11-no-3>
- Maes, T. (2009), 'Sturen van transities of transitie laten groeien vanuit de basis?', *Wisselwerkcahier*, 102-124.
- Marlow, C. & C. Van Rooyen (2001), 'How green is the environment in social work?', *International Social Work*, 44(2), 241-254.
- Mary, N. (2008), *Social Work in a Sustainable World*, Lyceum Books, Chicago.

- Masselink, R. e.a. (2008), *Waarderend organiseren. Appreciative Inquiry: co-creatie van duurzame verandering*, Gelling Publishing, Nieuwerkerk aan den IJssel.
- Mathbor, G.M. (2007), 'Enhancement of community preparedness for natural disasters. The roll of social work in building social capital for sustainable disaster relief and management', *International Social Work*, 50(3), 357-369.
- Matthies, A-L. (1987). Ekologinen sosiaalityö [Ecological social work]. *Sosiaaliviesti*, 2, 32-37.
- Matthies, A-L. (1990). *Kapinasta muutoksen malliksi: Vaihtoehtoinen sosiaalityö Suomessa*. [From a rebellion to a model for change: Alternative social work in Finland]. Helsinki: Hanki ja Jaä.
- Matthies, A-L. (2000), Making new Local Policies against Social Exclusion in European Cities. Eco-social Approach and Social Impact Assessment in Social Work, Final Report TSER-project (1998-2000), Magdeburg University of Applied Sciences. Beschikbaar: http://www.sqw.hs-magdeburg.de/europa-institut/download/Final%20Report_TSER.pdf
- Matthies, A-L. (2001), 'Perspectives of eco-social sustainability in social work', in: A-L. Matthies, K. Närhi, D. Ward (eds.), *The Eco-social Approach in Social Work*, Jyväskylä: Sophi, 127-152.
- Matthies, A-L., K. Närhi, D. Ward (eds.) (2001), *The Eco-social Approach in Social Work*, Jyväskylä: Sophi.
- Matthies, A-L, P. Turunen, S. Albers, T. Boeck, K. Närhi (2000), 'An eco-social approach to tackling social exclusion in European cities', *European Journal of Social Work*, 3(1), 43-52.
- Mazmanian, D. A. & Kraft, M. E. (eds.) (2009). *Toward sustainable communities: Transition and transformation in environmental policy* (2nd ed.). Boston, MA: MIT Press.
- McKinnon, J. (2001). Social work and the environment. In M. Alston & J. McKinnon (Eds.), *Social Work Fields of Practice* (pp. 193-205). Melbourne, AUS: Oxford University Press.
- McNutt, J.G. & M.D. Hoff (1994), 'Conclusion. Dilemmas and challenges for the future of social welfare and social work', in: Hoff, M.D, & J.G. McNutt (eds.), *The Global Environmental Crisis. Implications for Social Welfare and Social Work*, Aldershot: Ashgate, 297-305.
- Molyneux, R. (2010). The practical realities of ecosocial work: A review of the literature. *Critical Social Work*, 11(2), 61-69.
- Monsecour, F. (2010). Sociaal werkers in de Vlaamse milieubeweging en -administratie. In J. Peeters (ed.). *Een veerkrachtige samenleving. Sociaal werk en duurzame ontwikkeling*. Berchem: EPO, 311-324.
- Mosher, C.R. (2010). A wholistic paradigm for sustainability: Are social workers experts or partners? *Critical Social Work* 11(3), 102-121. Retrieved from <http://www.uwindsor.ca/criticalsocialwork/2010-volume-11-no-3>
- Muldoon, A. (2006), 'Environmental Efforts: The Next Challenge for Social Work', *Critical Social Work*, Vol. 7, No. 2. Beschikbaar: <http://www.criticalsocialwork.com/>
- Närhi, K. (2001), 'Social impact assesment. New challenges for social work?', in: A-L. Matthies, K. Närhi, D. Ward (eds.), *The Ecosocial Approach in Social Work*, Jyväskylä: Sophi, 54-83.
- Närhi, K. (2002), 'Transferable and Negotiated Knowledge. Constructing Social Work Expertise for the Future', *Journal of Social Work*, 2(3), 317-336.
- Närhi, K. (2002), 'Social workers' conceptions of how local living environment is related to social exclusion', *European Journal of Social Work*, 5(3), 1-13.
- Närhi, K. (2004), *The Eco-social Approach in Social Work and the Challenges to the Expertise of Social Work*, Jyväskylä: University of Jyväskylä. Beschikbaar: <http://dissertations.jyu.fi/studeduc/9513918343.pdf>
- Närhi, K. & A-L. Matthies (2001), 'What is the ecological (self-)consciousness of social work? Perspectives on the relationship between social work and ecology', in: A-L. Matthies, K. Närhi, D. Ward (eds.), *The Ecosocial Approach in Social Work*, Jyväskylä: Sophi, 16-53.
- Norton, C.L. (2009). Ecopsychology and social work: Creating an interdisciplinary framework for redefining person-in-environment. *Ecopsychology*, 1(3): 138-145. doi:10.1089/eco.2009.0046.

- Opielka, M. (1985). *Die ökosoziale Frage: Alternativen zum Sozialstaat [The eco-social question: Altyernatives to the welfare state]*. Frankfurt: Fischer.
- Opielka, M. (1985), 'Die Ökologische Sozialpolitik', in: M. Opielka (ed.), *Die Ökosoziale Frage*, Frankfurt: Fischer, 282-309.
- Opielka, M. & Ostner, I. (1987). *Umbau des Sozialstaats [Reconstruction of the welfare state]*. Essen: Klartext
- Opielka, M. & M. Zander (eds.) (1988), *Freiheit von Armut. Das grüne Modell einer bedarfsorientierten Grundsicherung in der Diskussion*, Essen: Klartext.
- Opielka, M. (1998), 'Sozialpolitik ohne Wachstum?', in: *Politische Ökologie*, Sonderheft 11 ('Wege aus der Wachstumsfalle'), jg.16, jan/feb, 53-57.
- Opielka, M. (2000), 'Die soziale und sozialpolitische Dimension der Nachhaltigkeit. Offene Fragen und neue Herausforderungen', *Kommune*, 18. Jg., 11, S. 37-40. <http://www.sw.fh-jena.de/people/michael.opielka/download>
- Opielka, M. (2008), gesprek met J. Peeters op 28/4/08, KHLeuven, departement Sociale School Heverlee.
- Pandey, S. (1998), 'Women, environment, and sustainable development', *International Social Work*, Vol.41, 339-355.
- Pauwels, J. (2009), 'Systeemdenken. Sleutel tot duurzaam leven en leren in een onverbroken wereld', in: *De Grond-wet. Veranderkracht van lokale gemeenschappen in het licht van duurzame ontwikkeling*, Wisselwerkcahier, SoCiuS, Brussel, 167-185.
- Peeters, J. (2008), 'SOWEDO. Achtergrond en tot stand komen van een project', KHLeuven, dept. SSH. Beschikbaar: <http://www.lne.be/doelgroepen/onderwijs/ecocampus/aan-de-slag/lerende-netwerken/thema-sociaal-werk/thematisch-lerend-netwerk-oriëntatie-van-sociaal-werk-op-duurzame-ontwikkeling/#sowedo>
- Peeters, J. (2009), 'Orientation of social work on sustainable development' (abstract), in: *Social action in Europe: different legacies & common challenges*, 1st ENSACT Joint European Conference, Dubrovnik, p.171 (ISBN 953996535-7).
- Peeters, J. (2009a), 'Duurzame ontwikkeling: een opgave voor het sociaal werk? Een normatieve kijk', *Tijdschrift voor Welzijnswerk*, jg 33, nr 301, juli, 25-36.
- Peeters, J. (2009b), *Werken aan een veerkrachtige samenleving. Hoofdlijnen van het eindrapport van het project SOWEDO*, brochure, KHLeuven, dept. Sociale School Heverlee.
- Peeters, J. (2010), 'Sociaal werk en duurzame ontwikkeling', *Alert*, jg.36, nr.1, 46-56.
- Peeters, J. (red.) (2010), *Een veerkrachtige samenleving. Sociaal werk en duurzame ontwikkeling*, Berchem: EPO, 423 p.
- Peeters, J. (2010b). Een oriënterend kader [A guiding framework]. In J. Peeters (ed.). *Een veerkrachtige samenleving. Sociaal werk en duurzame ontwikkeling [A resilient society. Social work and sustainable development]*. Berchem: EPO, 19-99.
- Peeters, J. (2011). Social sustainable development and social work [abstract]. *Social Action in Europe: Sustainable social development and economic challenges*, Conference Book, Brussel 10-13 April, p. 14. Retrieved from <http://www.destree.be/ensact/book/>
- Peeters, J. (2011). Social sustainable development and social work [keynote presentation]. 2nd ENSACT Conference. *Social Action in Europe: Sustainable social development and economic challenges*. Brussels, 10-13 April. Retrieved from http://www.ensact.org/index/pages/id_page-38/lang-en/
- Peeters, J. (2012a). A comment on 'Climate change: social workers' roles and contributions to policy debates and interventions'. *International Journal of Social Welfare*, 21(1), pp. (in press).
- Peeters, J. (2012b). The place of social work in sustainable development: Towards ecosocial practice. *International Journal of Social Welfare*, 21(1), pp. (in press).
- Peeters, J. & Bevers, H. (2009), *Oriëntatie van sociaal werk op duurzame ontwikkeling*, Eindrapport van het project SOWEDO, KHLeuven, dept. SSH. Beschikbaar: http://shared.khleuven.be/content/bijlagen/SOWEDO_eindrapport_2009_def1.pdf

- Polack, R., Wood, S. & Smith, K. (2010). An analysis of fossil-fuel dependence in the United States with implications for community social work. *Critical Social Work* 11(3), 140-154. Retrieved from <http://www.uwindsor.ca/criticalsocialwork/2010-volume-11-no-3>
- Raymaekers, J. (2010). Duurzaam werken: van hype naar doorleefd gebeuren. In J. Peeters (ed.). *Een veerkrachtige samenleving. Sociaal werk en duurzame ontwikkeling*. Berchem: EPO, 81-83.
- Raymaekers, P. (2010), Participatief onderzoek in eco-sociaal perspectief: een nieuwe kans voor het social werk [Participative research in eco-social perspective: A new opportunity for social work]. In J. Peeters (ed.). *Een veerkrachtige samenleving. Sociaal werk en duurzame ontwikkeling*. Berchem: EPO, 151-161.
- Resnick, H., & Jaffee, B. (1982). The physical environment and social welfare. *Social Casework*, 63(6), 354-362.
- Rodgers, J. A. (2009). Editorial: Sustainable development, social development, and community development: Considerations for global social work practice. *Journal of Global Social Work Practice*, 2(1) Retrieved from http://www.globalsocialwork.org/vol2no1_Rodgers.html
- Rogge, M.E. & Darkwa, O.K (1996), 'Poverty and the environment: an international perspective for social work', *International Social Work*, Vol.39, 395-409.
- Schmitz, C., Stinson, C. & James, C. (2010). Community and Environmental Sustainability: Collaboration and Interdisciplinary Education. *Critical Social Work* 11(3), 83-100. Retrieved from <http://www.uwindsor.ca/criticalsocialwork/2010-volume-11-no-3>
- Shaw, T. V. (2008). An ecological contribution to social welfare theory. *Social Development Issues*, 30(3), 13-26.
- Snick, A. (2010). Gender als spiegel van duurzaamheid: een andere visie op arbeid en levensloop als sleutel tot een veerkrachtige samenleving. In J. Peeters (ed.). *Een veerkrachtige samenleving. Sociaal werk en duurzame ontwikkeling*. Berchem: EPO, 165-178.
- Soine, L. (1987). Expanding the environment in social work: The case for including environmental hazards content. *Journal of Social Work Education*, 23(2), 40-46.
- Staub-Bernasconi, S. (1989). Soziale Arbeit und Ökologie 100 Jahre vor der ökologischen Wende. Ein Vergleich der theoretischen Beiträge von Jane Addams (1860-1935) und Wolf Rainer Wendt (1982) [Social work and ecology hundred years before the ecological turn]. *Neue Praxis*, 4(19), 283-309.
- Storms, B., Brodala, J., Dirickx, E, (2009), *Effectief budgetmanagement. Hoe komen tot duurzame gedragsverandering*, Studiecentrum voor Lokaal Sociaal en Lokaal Economisch Beleid, KHKempen, Geel.
- Storms, B. & Van den Bosch, K., (2009), *Wat heeft een gezin minimaal nodig? Een budgetstandaard voor Vlaanderen*, Acco, Leuven.
- Surak, S.M., & Rogge, M.E. (2005). Toward democracy and sustainable development in the Visegrad Countries: An assessment of the role of environmental nongovernmental organizations. *Social Development Issues* 27(1), 55-72.
- Tester, F. (1994), 'In an age of ecology: Limits to voluntarism and traditional theory in social work practice', in: Hoff, M.D. & J.G. McNutt (eds.), *The Global Environmental Crisis. Implications for Social Welfare and Social Work*, Aldershot: Ashgate, 75-99.
- Tidball, K.G. & M.E. Krasny (2007), 'From risk to resilience: what role for community greening and civic ecology in cities?', in: Wals, A.E.J. (red.), *Social learning towards a sustainable World: principles, perspectives, and praxis*, Wageningen Academic Publishers.
- Turunen, P., A-L. Matthies, K. Närhi, T. Boeck & S. Albers, 'Practical models and theoretical findings in combatting social exclusion. A comparative perspective', in: A-L. Matthies, K. Närhi, D. Ward (eds.), *The Ecosocial Approach in Social Work*, Jyväskylä: Sophi, 108-126.
- Ungar, M. (2002), 'A Deeper, more social ecological social work practice', *Social Service Review*, 76(3): 480-497.

- Ungar, M. (2003), 'Deep Ecology and the Roots of Resilience: The Importance of Setting in Outdoor Experienced-based Programming for At-risk Children', *Critical Social Work*, Volume 4, No. 1, 18-43. Beschikbaar: <http://www.criticalsocialwork.com/>
- Vandikkelen, J. (2010). Velo: zoveel meer dan fietsmobiliteit. In J. Peeters (ed.). *Een veerkrachtige samenleving. Sociaal werk en duurzame ontwikkeling*. Berchem: EPO, 281-283.
- Vanhouwaert, F. (2010). Duurzame ontwikkeling en armoedebestrijding: nood aan een verdere dialoog! In J. Peeters (ed.). *Een veerkrachtige samenleving. Sociaal werk en duurzame ontwikkeling*. Berchem: EPO, 179-181.
- Van Poeck, K. (2008), 'Duurzame ontwikkeling en sociaal werk: een logisch samengaan?', *Sociaal cahier*, nr. 10, januari, 39-47.
- Van Regenmortel, T. & Peeters, J. (2010), 'Verbindend werken in de hulpverlening: bouwsteen voor een veerkrachtige samenleving', in: J. Peeters (red.), *Een veerkrachtige samenleving. Sociaal werk en duurzame ontwikkeling*, Berchem: EPO, 133-146.
- Van Passel, J. & Vancoillie, J. (2010). Het waardegerichte ondernemen achter de lokale diensteneconomie. In J. Peeters (ed.), *Een veerkrachtige samenleving. Sociaal werk en duurzame ontwikkeling*. Berchem: EPO, 269-280.
- Van Poeck, K., Vandenaabeele, J. & Wildemeersch, D. (2010). Sociaal werk, duurzame ontwikkeling en sociaal leren: een vruchtbare coalitie? [Social work, sustainable development and social learning: a fruitful coalition?]. In J. Peeters (ed.). *Een veerkrachtige samenleving. Sociaal werk en duurzame ontwikkeling*. Berchem: EPO, 117-130.
- Van Regenmortel, T. & Peeters, J. (2010). Verbindend werken in de hulpverlening: bouwsteen voor een veerkrachtige samenleving. In J. Peeters (ed.). *Een veerkrachtige samenleving. Sociaal werk en duurzame ontwikkeling*. Berchem: EPO, 133-146.
- Van Wormer, K. & Besthorn, F. H. (2010). *Human behavior and the social environment. Macro level: groups, communities and organisations* (2nd ed.). New York: Oxford University Press.
- Wals, A.E.J. (red.) (2007), *Social learning towards a sustainable World: principles, perspectives, and praxis*, Wageningen Academic Publishers.
- Wals, A. E.J. (2009), *The acoustics of social learning*. Beschikbaar: http://www.senternovem.nl/mmfiles/acoustics-digital%20def_tcm24-290164.pdf (12/5/09)
- Zapf, M.K. (2005). The spiritual dimension of person and environment: Perspectives from social work and traditional knowledge. *International Social Work*, 48(5), 633-642.
- Zapf, M.K. (2009). *Social work and the environment: Understanding people and place*. Toronto: Canadian Scholars Press.
- Zapf, M.K. (2010). Social work and the environment: Understanding people and place. *Critical Social Work*, 11(3), 30-46.

5. Ecologische rechtvaardigheid

- Agyeman, J. (2005). *Sustainable communities and the challenge of environmental justice*. New York: New York University Press.
- Agyeman, J., Bullard, R.D., Evans, B. (eds.) (2003), *Just Sustainabilities: Development in an Unequal World*, London: Earthscan.
- Alroe, H.F. (200?), 'The challenge of ecological justice in a globalising world'. Beschikbaar: www.inra.fr/ciab/papers/alroeHFisofar.pdf
- Baxter, B. (2005), *A theory of ecological justice*, London/NY: Routledge.
- Blowers, A. (2003), 'Inequality and Community and the Challenge to Modernization: Evidence from the Nuclear Oases', in: Agyeman, J., Bullard, R.D., Evans, B. (eds.) (2003), *Just Sustainabilities: Development in an Unequal World*, London: Earthscan. (pp.64-80)
- Bullard, R. ( ), 'Environmental justice in the 21st century', Environmental Justice Resource Center, Clark Atlanta University. Beschikbaar (7-11-2009): <http://www.ejrc.cau.edu/ejinthe21century.htm>
- Bullard, R.D. (1990), *Dumping in Dixie: Race, Class and Environmental Quality*, Boulder, CO: Westview Press.
- Bullard, R.D. (Ed) (2005), *The Quest for Environmental Justice: Human Rights and the Politics of Pollution*, Sierra Club Books.
- Bullard, R.D. (Ed) (2007), *Growing Smarter: Achieving Livable Communities, Environmental Justice, and Regional Equity*, Cambridge, MA: MIT Press.
- Bullard, R.D. (2007), *The Black Metropolis in the Twenty-First Century: Race, Power, and Politics of Place*, Lanham, MD: Rowman & Littlefield.
- Bullard, R.D. & Johnson, G. (2000), 'Environmental justice: Grassroots activism and its impact on public policy decision making', *Journal of Social Issues*, 56, 555-578.
- Bullard, R.D. e.a. (2007), *Toxic Wastes and Race at Twenty 1987—2007*, Report Prepared for the United Church of Christ Justice & Witness Ministries.
- Clymans, M. (2010). Armen geven minister en parlement advies: energie als een afdwingbaar recht voor iedereen [Poor people give minister and parliament advice: Energy as an enforceable right for everyone]. In J. Peeters (ed.), *Een veerkrachtige samenleving. Sociaal werk en duurzame ontwikkeling*. Berchem: EPO, 147-150.
- Debruyne, P. (2009), 'Duurzame ontwikkeling zoekt sociale rechtvaardigheid', *Alert*, jg.35, nr.1, 60-67.
- Debruyne, P. & Peeters, J. (2010). Concrete mensen op concrete plaatsen en de strijd voor ecologische rechtvaardigheid [Real people in real places and the struggle for ecological justice]. In J. Peeters (ed.), *Een veerkrachtige samenleving. Sociaal werk en duurzame ontwikkeling*. Berchem: EPO, 197-207.
- Franklin, J. & A. Coote (2009), *Green Well Fair: Three economies for social justice*, New Economics Foundation, London, Beschikbaar (30-10-2009): <http://www.neweconomics.org/publications/green-well-fair>
- Global Commons Institute (2011). Contraction and Convergence (C&C): Climate Justice without vengeance. Retrieved on 13-7-2011 from <http://www.gci.org.uk/index.html>
- Gosine, A. & Teelucksingh, C. (2008). *Environmental Justice and Racism in Canada: An Introduction*. Toronto, ON: Emond Montgomery Publications.
- Hallowes, D. & Munnik, V. (2006), *Poisoned Spaces. Manufacturing wealth, producing poverty*, The groundWork Report 2006, groundwork, Pietermaritzburg, South Africa.
- Harvey, D. (1996), *Justice, nature and the geography of difference*, Cambridge: Blackwell.
- Harvey, D. & Williams, R. (1995), 'Militant Particularism and Global Ambition: The Conceptual Politics of Place, Space, and Environment in the Work of Raymond Williams', *Social Text*, 42, 69-98.

- Hawkins, C.A. (2010). Sustainability, human rights, and environmental justice: Critical connections for contemporary social work. *Critical Social Work* 11(3), 68-81. Retrieved from <http://www.uwindsor.ca/criticalsocialwork/2010-volume-11-no-3>
- Hill, R. (2003), 'Environmental Justice: Environmental Adult Education at the Confluence of Oppressions', *New Directions for Adult and Continuing Education*, nr. 99, 27-38.
- Hillman, M. (2002). Environmental justice: A crucial link between environmentalism and community development? *Community Development Journal*, 37(4), 349-360.
- Houtart, F. (red.) (1995), *Quel développement durable pour le Sud?*, *Alternatives Sud*, Vol.II/4.
- Loopmans, M. (2006), 'Het einde van de stad? Stadsontwikkeling en concurrentiedenken', *Oikos*, nr.38, 12-21.
- Low, N. & B. Gleeson (1998), *Justice, Society and Nature. An exploration of political ecology*, London/New York: Routledge.
- Martinez-Alier, J. (2002), *The Environmentalism of the Poor. A Study of Ecological Conflicts and Valuation*, Cheltenham/Northampton: Edward Elgar.
- Paredis, E. (2005), 'Geprangd tussen olie, reuzengarnalen en stortplaatsen. De wereldwijde strijd voor ecologische rechtvaardigheid', *De Gids op Maatschappelijk Gebied*, nr.5, 30-41.
- Paredis, E. & G. Goeminne (2005), 'Industrielanden op het matje. Ecologische schuld als uitdaging voor een beleid van duurzaamheid', *Oikos*, 33, 2/2005, 27-39.
- Paredis, E., Goeminne, G., Vanhove, W., Maes, F; Lambrecht, J. (2009), *The Concept of Ecological debt: its Meaning and Applicability in International Policy*, Gent: Academia press.
- Principles of Environmental Justice* (1991), First National People of Color Environmental Leadership Summit, 24-27 october, Washington DC. Beschikbaar: <http://www.ejnet.org/ej/principles.html>
- Sachs, W. (2003), 'Environment and Human Rights', *Wuppertal Paper* nr.137, Wuppertal Institute for Climate, Environment, Energy. Beschikbaar: http://www.wupperinst.org/globalisierung/pdf_global/human_rights.pdf
- Sachs, W. & T. Santarius (ed.) (2007), *Fair Future. Resource Conflicts, Security and Global Justice*, London: Zed Books.
- Schiellerup, P. e.a. (2009), *Climate change mitigation policies and social justice in Europe. An exploration of potential conflicts and synergies*, Discussion Paper, Koning Boudewijnstichting, Brussel.
- Shiva, V. (2005), *Earth Democracy. Justice, Sustainability and Peace*, Zed Books, London.
- Shiva, V. (2008). *Soil not oil: Environmental justice in an age of climate crisis*. Cambridge, MA: South End Press.
- Shrader-Frechette, K. (2002), *Environmental Justice: Creating Equality, Reclaiming Democracy*, Oxford/NY: Oxford University Press.
- Shrader-Frechette, K. (2007), *Taking Action, Saving Lives. Our Duties to Protect Environmental and Public Health*, Oxford/NY: Oxford University Press.
- Simms, A. (2009), *Ecological Debt: The Health of the Planet and the Wealth of Nations*, 2nd ed, London/New York: Pluto Press.
- Stiglitz, J. (2006), *Eerlijke Globalisering*, Het Spectrum, Utrecht.
- United Nations Development Program (UNDP) (2010). *Human development report 2010: The real wealth of nations: Pathways to human development*. 20th anniversary edition. Retrieved on 23-06-2011 from <http://hdr.undp.org/en/reports/global/hdr2010/chapters/en/>
- Van Hauwermeiren, S. (2008), *Betalen de armen de prijs van een slecht beleid? Biobrandstoffenbeleid, duurzame ontwikkeling en eerlijke handel*, MO*paper, nr.25.
- Van Hauwermeiren, S. (2009), 'Internationale handel in biobrandstoffen: wie draagt de ecologische en sociale kosten?', *Oikos*, nr.49, 15-29.
- Wilkinson, R. & Pickett, K. (2009). *The Spirit Level. Why more equal societies almost always do better*. London: Allan Lane – Penguin.

6. Duurzame ontwikkeling, educatie en onderwijs

- Blewitt, J. (2006), *The Ecology of Learning. Sustainability, Lifelong Learning and Everyday Life*, London: Earthscan.
- Blewitt, J. & Cullingford, C. (ed.) (2004), *The Sustainability Curriculum*, London: Earthscan.
- Bowers, C.A. (1995), *Educating for an Ecologically Sustainable Culture: rethinking moral education, creativity, intelligence, and other modern orthodoxies*, NY: State University of New York Press.
- Clover, D. (2002), 'Traversing the Gap: concientización, educative-activism in environmental adult education', *Environmental Education Research*, 8(3), 315-323.
- Corcoran, P.B. & A. Wals (eds.) (2004), *Higher education and the challenge of sustainability. Problematics, Promise and Practice*, Dordrecht/Boston/London: Kluwer Academic Publishers.
- Corcoran, P.B. & P.M. Osano (2009), *Young people, education and sustainable development*, Wageningen Academic Publishers.
- Courtenay-Hall, P. & Rogers, L. (2002), 'Gaps in Mind: problems in environmental knowledge-behaviour modelling research', *Environmental Education Research*, 8(3), 283-297.
- De Groene, A. (2003), *Bewustwording en betrokkenheid. De rol van hoger onderwijs in de transitie naar een duurzame samenleving*, Hogeschool Zeeland, Vlissingen.
- Duurzaam Hoger Onderwijs (DHO) Nederland (2007), *DHO Jaarboek 07/08*, DHO, Amsterdam.
- Frederix, M. (2007). *Educatie Duurzame Ontwikkeling in informele en non-formele leerprocessen in Vlaanderen*. Onuitgegeven eindwerk Sociale en Culturele Agogiek, Vrije Universiteit Brussel. Beschikbaar: <http://www.lne.be/themas/natuur-en-milieueducatie/algemeen/nme-beleid/eval-onderzoek/thesisonderzoek>
- Gehre, G. (2010). Educatief werken: integreren van duurzame ontwikkeling in een opleiding voor sociaal werkers. In J. Peeters (ed.). *Een veerkrachtige samenleving. Sociaal werk en duurzame ontwikkeling*. Berchem: EPO, 370-377.
- Jensen, B.B. (2002), 'Knowledge, Action and Pro-environmental Behaviour', *Environmental Education Research*, 8(3), 325-334.
- Jensen, B.B. & Schnack, K. (2006), 'The action competence approach in environmental education', *Environmental Education Research*, 12(3-4), 471-486.
- Kollmuss, A. & Agyeman, J. (2002), 'Mind the Gap: why do people act environmentally and what are the barriers to pro-environmental behavior?', *Environmental Education Research*, 8(3), 239-260.
- Lambrechts, W., H. Van den Haute & I. Vanhoren (2009), *Duurzaam hoger onderwijs. Appel voor verantwoord onderrichten, onderzoeken en ondernemen*, Leuven: LannooCampus.
- MacGregor, S. (2005), 'Sustainable consumer empowerment through critical consumer education: a typology of consumer education approaches', *International Journal of Consumer Studies*, 29(5), 437-447.
- Marshall, S.P. (2007), *The power to transform: Leadership that brings learning and schooling to life*, San Francisco: Jossey-Bass.
- Pauwels, J. (2010). Zeven generaties ver: duurzame ontwikkeling en de kunst van het ver(der)-kijken. In J. Peeters (ed.). *Een veerkrachtige samenleving. Sociaal werk en duurzame ontwikkeling*. Berchem: EPO, 357-369.
- Peeters, J. & Van Poeck, K. (2010), 'Educatie voor duurzame ontwikkeling: een vernieuwde visie op leren en onderwijzen', in: J. Peeters (red.), *Een veerkrachtige samenleving. Sociaal werk en duurzame ontwikkeling*, Berchem: EPO, 327-339.
- Postma, D. (2004), *Because we are human. A philosophical inquiry into discourses of environmental education from the perspective of sustainable development and man's caring responsibility*, K.U.Leuven/ Radboud Universiteit Nijmegen, Leuven/Nijmegen.

- Quaghebeur, K. (2006), *Pathways of Participation. A critical exploration of participation as a dominant learning perspective in the world of development cooperation* [Doct. Diss.], K.U.Leuven, Faculty of Psychology and Educational Sciences.
- Scott, W. (2002), *Sustainability and learning: what role for the curriculum?*, inaugural lecture, 25 april 2002, University of Bath. Beschikbaar: http://www.dea.org.uk/sustainabledevelopment/Sustainability_and_Learning.pdf <http://www.bath.ac.uk/cree/publications.html> (23-02-09)
- Scott, W. (2002), 'Education and Sustainable Development: challenges, responsibilities, and frames of mind', *The Trumpeter*, 18 (1). Beschikbaar: <http://trumpeter.athabasca.ca/index.php/trumpet/article/view/123/134> (23-02-09)
- Scott, W. & S. Gough (2003), *Sustainable development and learning: framing the issues*, London: RoutledgeFalmer.
- Scott, W. & S. Gough (eds.) (2004), *Key issues in sustainable development and learning: A critical review*, London: RoutledgeFalmer.
- Shinn, M.B. & Yoshikawa, H. (eds.) (2008), *Toward positive youth development: Transforming schools and community programs*, New York: Oxford University Press.
- Sleurs, W. (2010). Inzicht verwerven in duurzaamheidsvraagstukken door systeemdenken. In J. Peeters (ed.). *Een veerkrachtige samenleving. Sociaal werk en duurzame ontwikkeling*. Berchem: EPO, 342-356.
- Sleurs, W., V. De Smet & V. Gaeremynck (2008), *Duurzame ontwikkeling. Hoe integreren in onderwijs*, Antwerpen: De Boeck.
- Sterling, S. (2004), 'Higher education, sustainability, and the role of systemic learning', in: P. Corcoran & A. Wals (eds.), *Higher education and the challenge of sustainability. Problematics, Promise and Practice*, Kluwer Academic Publishers, Dordrecht, 49-70.
- Sterling, S. (2007), 'Riding the storm: toward a connective cultural consciousness', in: A. Wals, *Social learning towards a sustainable world*, Academic Publishers, Wageningen, 63-82.
- Te Poel, Y. (2010). Maatschappelijke stages in Nederland. Opvoeding tot burgerschap voor een duurzame samenleving? In J. Peeters (ed.). *Een veerkrachtige samenleving. Sociaal werk en duurzame ontwikkeling*. Berchem: EPO, 378-389.
- UNECE (2005), 'UNECE Strategy for Education for Sustainable Development', adopted at the High-level meeting. Beschikbaar: <http://www.unece.org/env/documents/2005/cep/ac.13/cep.ac.13.2005.3.rev.1.e.pdf>
- 'UNECE Strategie voor educatie voor duurzame ontwikkeling'. Beschikbaar: <http://www.unece.org/env/esd/strategytext/strategieDutch.pdf> (24-02-09)
- UNESCO (2009), *Bonn Declaration*, UNESCO World Conference on Education for Sustainable Development, Bonn, Germany, 31 March-2 April. Beschikbaar: : www.dhovaanderen.be/files/Bonn%20Declaration.pdf (16-09-09)
- Van der Hoeven, N. Wals, A., Blanken, H. (2007), *De akoestiek van sociaal leren: handreikingen voor de inrichting van sociale leerprocessen die bijdragen aan een duurzame wereld*, Programmabureau Leren voor Duurzame Ontwikkeling, Utrecht.
- Van Duffel, K., Janssens, C. & Wildemeersch, D. (2001), 'Policy Planning as Social Learning', in: M. Schemmann & M. Bron (eds.), *Adult Education and Democratic Citizenship IV*, Impuls Publisher, Krakow.
- Van Poeck, K. (2007), 'Natuur- en milieueducatie in tijden van hyperpragmatisme', *Oikos*, nr.42, 24-30.
- Van Poeck, K. & Loones, J. (red.) (2010), *Educatie voor Duurzame Ontwikkeling: de vlag en de lading*, Vlaamse Overheid, departement Leefmilieu, Natuur en Energie, Brussel.
- Van Poeck, K., Vandenaabeele, J. & Bruyninckx, H. (2009), 'Sustainable citizenship and education', *Lifelong Learning Revisited: What Next?* [conference proceedings], Centre for Research in Lifelong Learning, Stirling.

Vlaamse Overheid, Departement LNE (2009), 'Leren voor een leefbare toekomst. Vlaams implementatieplan voor educatie voor duurzame ontwikkeling', Brussel, 15 mei.

http://www.lne.be/themas/natuur-en-milieueducatie/algemeen/edo/docs/edo_plan_090515

Wildemeersch, D. e.a. (1998), 'Social Learning. A new perspective on learning in participatory systems', *Studies in Continuing Education*, 20(2), 251-265.

Wildemeersch, D. (2007), 'Sociaal leren en democratische praktijken', in: J. Mampuy (red.), *Vorming in Beweging*, Sociale Hogeschool, Heverlee, 11-25.

Wildemeersch, D. & Vandenabeele, J. (2007), 'Relocating social learning as a democratic practice', in: R. van der Veen e.a. (eds), *Democratic Practices as Learning Opportunities*, Sense, Rotterdam, 23-36.